

Iz sveta tišine

Dan slovenskega znakovnega jezika

**Posvet v Državnem svetu
Republike Slovenije**

**Slavnostna razglasitev dneva slovenskega
znakovnega jezika s kulturnim programom**

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je dvojna novembrska in decembrska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivega in raznovrstnega branja. Tokratno izdajo posvečamo 14. novembru, ki je bil letos prvič uradno obeležen kot dan slovenskega znakovnega jezika na državni ravni. Spremljajoči dogodki, ki jih je organizira Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, so potekali pod motom »Moje roke so moj jezik«. Poleg rednih rubrik pa v časopisu lahko preberete tudi druge zanimivosti in strokovne članke. Želimo vam prijetno branje. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Če bi želeli tudi sami napisati prispevek, ste pri srčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, s pripisom 'za IST'.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek ter naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani www.zveza-gns.si.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

V uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavitve kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitve kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Uredništvo

I LOVE YOU

Moje roke so moj jezik

Na predlog Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je Vlada Republike Slovenije 2. januarja 2014 v Uradnem listu Republike Slovenije objavila sklep, s katerim se 14. november v Sloveniji obeležuje kot dan slovenskega znakovnega jezika.

Ravno na ta dan, 14. novembra leta 2002, je slovenska gluha skupnost po desetletjih prizadevanj dočkala uveljavitev Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ), ki je »kretljivo« prvič priznal kot uradni jezik in znakovni jezik pravno izenačil z večinskim, slovenskim jezikom.

Slovenski znakovni jezik je za gluhe osebe materni jezik, ki ga kot prvega uporabljajo pri sporazumevanju. Z njim se ohranjajo jezikovne različnosti na posameznih območjih in kultura gluhih. Znakovni jezik je po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika jezik sporazumevanja gluhih oseb oziroma naravno sredstvo za njihovo sporazumevanje. Gre za vizualno-znakovni jezikovni sistem z določeno postavitvijo, lego, usmerjenostjo, gibom rok in prstov ter mimiko obraza.

Gluha oseba ima pravico uporabljati znakovni jezik v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb. Prav tako ga ima pravico uporabljati v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih ji gluhost predstavlja oviro pri zadovoljevanju potreb. Gluhi

pri študiju in v šolstvu še vedno niso enakopravni s slišječimi, pa tudi na drugih področjih se težje vključujejo v polnočutno okolje. Kljub sprejetju Zakona o slovenskem znakovnem jeziku znakovni jezik še vedno ni dovolj uveljavljen na področjih zasebnega in javnega življenja gluhih.

Namesto sluha, s katerim sprejemamo glasove, gluhi uporabljajo vid, s katerim sprejemajo kretnje, mimiko obraza in premikanje ustnic. To, kar so v slovenskem jeziku besede, so v znakovnem jeziku kretnje. Namesto glasu in izgovorjenih besed se za izražanje in komunikacijo uporablja roke, telo, obraz, usta in glavo.

Slovenski znakovni jezik je celovit in strukturiran, to je živ jezik. Ima močno kulturno osnovo ter pripada velikemu številu znakovnih jezikov, ki so razširjeni med skupnostmi gluhih po vsem svetu. Vsaka država ima svoj specifičen znakovni jezik, poimenovan po njej. Vsak znakovni jezik je svojevrsten in se od govorjenega jezika razlikuje po svojih pravilih in zakonitostih. Podobnost pa je v tem, da sta govorjeni in znakovni jezik živa jezika, in tako kot se govorjeni jezik spreminja ter se pojavljajo nove besede, se tudi v znakovnem jeziku porajajo nove ali dopolnjene kretnje, ki nadomeščajo stare. Prav tako kot ima lahko beseda več pomenov, tudi z eno kretnjo lahko izrazimo več pomenov ali obratno.

S sekretarjeve mize

»Z vsako sekundo se za nas začne novo življenje. Radostno mu pojdimo naproti. Vedno moramo vztrajati, če si to želimo ali ne, in če bo naš pogled vedno usmerjen naprej in nikoli ne bomo pogledovali nazaj, bomo laže hodili.« J. K. Jerome

Poziv vsem državnim organom

Pozivali smo vse državne organe, organe lokalne samouprave, izvajalce javnih pooblastil oziroma izvajalce javne službe, da pri kreiranju državne in lokalne politike za invalide ali osebe z okvaro sluha sodelujejo z reprezentativno invalidsko organizacijo Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije in njenimi člani (13 društev gluhih in naglušnih Slovenije). Poleg številnih slovenskih predpisov in evropskih direktiv smo želeli opozoriti na dosledno spoštovanje 3. točke 4. člena Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ki jo je ratificiral Državni zbor Republike Slovenije, in sicer da se »pri pripravljanju in izvajanju zakonodaje in usmeritev za izvajanje te konvencije in pri drugih postopkih odločanja, ki se nanašajo na invalide, države pogodbenice temeljito posvetujejo z invalidi, tudi invalidnimi otroki, ter jih dejavno vključujejo prek njihovih reprezentativnih invalidskih organizacij.« Prejeli smo že prve odzive in s tem podporo pri iskanju ustreznih rešitev za osebe z okvaro sluha.

Simobil prijazen tudi za gluhe in naglušne člane društev

Po več kot mesecu dni smo zaključili pogajanja s podjetjem Simobil. Poleg Telekomoma in Tušmobila je sedaj pristopil s posebnim paketom za gluhe in naglušne tudi Simobil. S podjetjem T2 in ostalimi internetnimi in TV-ponudniki pogajanja tečejo. Tako smo v fazi pogajanja tudi s Telemachom in Telekomom za cenejše pakete televizije in interneta. V kratkem boste prejeli informacije in ponudbe Simobila, ki jih bomo objavili v vseh medijih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Ker je Zveza ponudila roko sodelovanja Simobilu, smo si izpogajali tudi donacijo. Donacija bo šla v društva in združenje tolmačev. Odločili so se, da vsem 13 društvom Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in tudi Klicnemu centru Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik podarijo ta-

blične računalnike in brezplačni mobilni internet. Naša želja je, da bodo tablice na voljo vsem članom in da jim s tem lahko popestrimo skupinska druženja. Menim, da je to izjemna priložnost, da vsem gluhih in naglušnim približamo telekomunikacijsko tehnologijo in jih povežemo tako z najbližjimi kot s širnim svetom.

Okrogla miza Športne zveze gluhih Slovenije glede statusa športnika invalida

V zadnjem času je bilo nenavadno veliko dezinformacij okoli delovanja Športne zveze gluhih Slovenije in ureditve statusa vrhunškega oziroma kategoriziranega športnika pri gluhih športnikih, ki so dosegli zavidljive rezultate na mednarodnem nivoju. Pojavile so se tudi nejasnosti okoli systemskega financiranja športa gluhih in športa invalidov nasploh. V želji, da se dezinformacije in nejasnosti okoli športa gluhih in tudi športa invalidov v Sloveniji odpravijo, so sklicali okroglo mizo, kjer je bil prisoten tudi predsednik Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijki komite Damjan Lazar. Na okroglo mizo smo povabili vse vodje športnih sekcij, športnice in športnike iz društev ter tudi reprezentante.

Okrogla miza Športne zveze gluhih Slovenije

Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvah vozila že prinaša prve rezultate

Kljub začetnim težavam predvsem na upravnih enotah gluhi in naglušni že vnovčujejo prve vrednotnice za tehnične pripomočke. Ministrstvo pravilnik v tistih točkah, kjer morda ni vse točno

jasno, še tolmači. Zagotovo Zveza s pravilnikom v celoti ni zadovoljna, saj je v primerjavi s prvim predlogom, ki ga je pripravila leta 2011, močno okrnjen. Prihajajo pa tudi že prvi predlogi sprememb. Zveza te predloge zbira in jih bo v kratkem posredovala na ministrstvo – v želji, da se pravilnik dopolni in spremeni.

Budilka za gluhe

Dobavitelji tehničnih pripomočkov pripravljajo posebne ponudbe za gluhe in naglušne

Podjetje ANNI, ki že vrsto let sodeluje z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, je pripravilo posebno ponudbo za gluhe in naglušne z različnimi mobilnimi telefoni in prenosnimi računalniki. V interesu nam je kontaktirati še druge ponudnike z namenom, da še bolj znižajo ceno za naše uporabnike, ki so že tako v finančno šibkejšem položaju, kot je povprečje v Sloveniji.

iHELP

Srčni zastoj je eden najpogostejših vzrokov nesreč in smrti, zato smo v sodelovanju s podjetjem iHELP pripravili dodatne informacije glede možnosti cenejšega koriščenja določenih storitev. Storitve

Aplikacija iHELP

omogoča, da s klikom na mobilni telefon pokličemo najbližjo možno pomoč in s tem skrajšamo čas reševanja. V načrtu je tudi, da se omenjena storitev poveže s Klicnim centrom združenja tolmačev, kar bo olajšalo pomoč tudi gluhim in naglušnim.

Brezplačna mobilna aplikacija AMZS za gluhe in naglušne

Brezplačna mobilna aplikacija AMZS, ki olajša iskanje pomoči na cesti v primeru okvare vozila ali nesreče, je namenjena vsem gluhim in naglušnim, ki so hkrati tudi člani AMZS. Aplikacija je prijazna za uporabo in omogoča, da takrat ko je najbolj napeto, na pregleden in hiter način pokličesh AMZS na pomoč.

Aplikacija AMZS

Poročilo o delu Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji v Državnem svetu RS

Sodelovali smo na seji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide pri obravnavi poročila o delu Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji za leto 2013.

Spletni portal Dostopno.si

[Nova spletna stran RTV Slovenije Dostopno.si](#)

RTV Slovenija je ustvarila nov spletni portal Dostopno.si, ki na enem mestu združuje videovsebine in novice, namenjene predvsem 170.000 prebivalcem Slovenije, ki živijo z različnimi oblikami invalidnosti. Vsebine so tehnično prilagojene senzornim invalidom. Na spletnem portalu je svoje mesto dobila tudi oddaja *Prisluhnimo tišini*, ki že od leta 1979 nastaja v koprodukciji RTV Slovenija in Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in je sploh prva oddaja v slovenskem, takrat še jugoslovanskem, medijskem prostoru, namenjena invalidom sluha. Na portalu Dostopno.si so zbrane vse oddaje nacionalne televizije s podnapisi, z znakovnim jezikom in z zvočnim opisom. Vodstvo javnega zavoda RTV Slovenija v prihodnjem letu načrtuje povečanje števila oddaj, prilagojenih senzornim invalidom, in tudi več invalidskih vsebin v obstoječih oddajah.

[Delavnica znakovnega jezika](#)

Albanska zveza gluhih in zveza gluhih na Kosovem sta pod vodstvom finske zveze gluhih organizirali delavnico o znakovnem jeziku, ki se je je udeležila članica skupine za razvoj slovenskega znakovnega

jezika Nina Orešnik. Podani so bili primeri dobre prakse in smernice razvoja znakovnega jezika.

[Požarna varnost gluhih in naglušnih. Posveti Uprave RS za zaščito in reševanje](#)

Na številnih posvetih Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje, kjer predstavljajo problematiko požarne varnosti gluhih in naglušnih, je zelo aktiven naš strokovni sodelavec Anton Petrič, ki strokovno javnost usposablja in informira o problematiki požarne varnosti gluhih in naglušnih. V sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije je omenjena uprava izdala tudi posebno zloženko.

[Posvet Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije](#)

Udeležili smo se dvodnevne posveta Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije o delovanju invalidskih organizacij in izzivih, s katerimi se le-te soočajo. Med drugim smo govorili tudi o prihodnosti financiranja naših organizacij, ki so čedalje bolj odvisne od sredstev iz Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Matjaž Juhart

Nagovor predsednika Državnega sveta Mitje Bervarja na posvetu »Vsak gluhi ima pravico do kakovostne izobrazbe v znakovnem jeziku«, Državni svet, 14. 11. 2014

Spoštovane udeleženke in udeleženci današnjega posveta, spoštovani predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije gospod Mladen Veršič, spoštovana varuhinja človekovih pravic gospa Vlasta Nussdorfer, poslanec Evropskega parlamenta dr. Adam Kosa, predstavniki različnih ministrstev in drugih organizacij, gospe in gospodje!

Prisrčen pozdrav vsem skupaj! (v znakovnem jeziku)

Veseli me, da vas lahko ob 14. novembru – dnevu slovenskega znakovnega jezika, ki ga letos uradno obeležujemo prvič – pozdravim v dvorani Državnega sveta Republike Slovenije, drugem domu našega parlamenta.

Zagotovo vsaka telesna omejitev za posameznika, ki se z njo sooča, predstavlja določeno težavo. A ker ljudje živimo v svetu kot skupnost, bi morala biti pravica razumeti in biti razumljen temeljna pravica vsakega izmed nas. Meje našega jezika so namreč prepogosto tudi meje našega sveta. Ta je, žal, praviloma prilagojen večini. Posledično gluhi sami težko najdejo pot do slišče večine. Zato je izjemnega pomena, da slišča večina tako na individualni kot tudi na družbeno-sistemski ravni razume, kako zelo je za življenje gluhih in naglušnih pomembna komunikacija s pomočjo znakovnega jezika.

Vizualni kanal našim gluhim sodržavljanom odpira svet, ki se jim ga z verbalnim pristopom ne da približati. Z znakovnim jezikom lahko pridobijo potrebne informacije, doživijo kulturne dobrine, pridobijo znanje, spretnosti, poklic in razvijejo svojo ustvarjalnost, kajti znakovni jezik premore zelo bogat besedni zaklad!

Znakovno sporazumevanje je v okviru prevodoslovja – mlade znanstvene discipline – našlo tudi svoje posebno mesto. Razvoj slovenskega znakovnega jezika v visoko idiomatski sistem je pogoj za uspešno prevajanje našega verbalnega jezika v znakovnega in obratno.

Nerazumevanje in nepoznavanje izgube sluha ter nezmožnost sporazumevanja je v preteklosti pogosto botrovalo diskriminaciji gluhih. Razmere so se do danes nekoliko spremenile. Z Zakonom o uporabi

slovenskega znakovnega jezika pred 12 leti se je gluhim in naglušnim tudi pri nas vendarle odprla pot do bolj enakopravnega vključevanja v vsakdanje življenje. Posebej pomembna pridobitev je pravica do tolmača, ki jo imajo gluhi v odnosu do javnih institucij, izobraževanja, zdravstva, sodstva ... Le tako se lahko gluhe na najbolj učinkovit način vpne v življenjski ritem slišče večine ter se jim posledično omogoči veliko mero samostojnosti in neodvisnosti. Posebej pomembna pot v neodvisnost pa sta znanje in izobrazba, ki odpirata pot do eksistenčne samostojnosti in dostojnega življenja tudi gluhim in naglušnim.

Spoštovane udeleženke in udeleženci današnjega posveta!

Republika Slovenija se v Resoluciji o Nacionalnem programu za jezikovno politiko do leta 2018 zavezuje, da bo na vseh področjih javnega življenja z različnimi mehanizmi skrbela za modus sporazumevanja, ki bo vsem družbenim skupinam zagotovil enakopravno participacijo v družbi. Zapisano je tudi, da bo država »s posebno občutljivostjo skrbela za govorce s posebnimi potrebami«, tudi na področju sporazumevanja gluhih. Upam, da bo današnji posvet prispeval k pospešenim aktivnostim pri uresničevanju ciljev temeljnega resolucijskega dokumenta in akcijskih načrtov v naslednjih letih. To pa obeta bistveno boljši družbeni položaj naših gluhih sodržavljanov.

Vsem skupaj čestitam ob dnevu slovenskega znakovnega jezika ter vam želim uspešno strokovno delo! Hvala za vašo pozornost.

Mitja Bervar

Izvajanje Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika – opis stanja

Leta 2002 je bila Slovenija med prvimi državami v Evropi, ki je uzakonila znakovni jezik kot materni jezik gluhih ljudi. Takrat smo bili vsi, gluha skupnost, strokovnjaki in državni uradniki, na to zelo ponosni!

Po sprejetju zakona se je znakovni jezik uveljavil na vseh področjih zasebnega in javnega življenja. Gluha oseba ima pravico uporabljati znakovni jezik v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave in izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javnih služb. Prav tako ima gluha oseba pravico uporabljati znakovni jezik v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih ji gluhoti pomeni oviro pri zadovoljevanju svojih potreb.

Danes, dvanajst let po sprejetju zakona, več kot 900 gluhih ljudi koristi storitve tolmačev za znakovni jezik, ki jih že 46. Iz poročil Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik vidimo, da se potreba po tolmačenju iz leta v leto povečuje. Tako je bilo na primer leta 2003 opravljenih nekaj več kot 1000 ur tolmačenja, leta 2013 pa že več kot 16.500 ur, katerih plačniki so bile različne institucije. Ministrstvo za potrebe tolmačenja, delovanja združenja tolmačev in dela strokovnih komisij na centrih za socialno delo vsako leto nameni približno 800.000 evrov.

Od jeseni 2009 v okviru združenja tolmačev deluje tudi Klicni center za gluhe. Za začetek delovanja imajo veliko zaslugo predstavniki Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik in seveda matično ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo, ki delo klicnega centra tudi financira. Osnovni namen je »omogočanje komuniciranja in pridobivanja informacij v prilagojenih tehnikah s področja državnih organov, organov lokalne samouprave, izvajalcev javnih pooblastil in izvajalcev javnih služb ter storitev javne narave« (23. člen Zakona o izenačevanju možnosti invalidov). Iz poročil Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik je razvidno, da se povečuje število uporabnikov, narašča pa tudi število klicev. Nadalje velja omeniti, da je aktiven tudi Svet za slovenski znakovni jezik, ki skrbi za razvoj znakovnega jezika.

Na osnovi povedanega lahko sklepamo, da z izvajanjem zakona ni posebnih težav. Znakovni jezik je vedno bolj prepoznaven v slovenskem prostoru – tako so na primer informativne oddaje na tretjem

Dragica Bac

programu nacionalne televizije tolmačene v znakovni jezik, kar vsekakor zelo pripomore k informiranosti gluhih, istočasno pa tudi k večji osveščenosti slišočih ljudi. Ravno tako gluhi v vedno večjem številu koristijo pravico uporabljati znakovni jezik kot svoj materni jezik. Primer dobre prakse na strani države je na primer Generalna policijska uprava, ki je vsem upravam poslala okrožnico glede pravice gluhih do tolmačenja in pokrivanja stroškov tolmača. In še bi lahko naštevali.

Vendar, tako nam sporočajo gluhi, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, še vedno so institucije, ki se delajo, da ne poznajo zakona, in gluhim ne priznavajo pravice do tolmačenja. To so na primer posamezne zdravstvene ustanove pa fakultete itd. Posebej hvala Zvezi in Združenju za njuna prizadevanja za boljšo informiranost oziroma osveščenost javnosti in ustanov o tej pravici gluhih!

Opozoriti pa velja še na dvoje.

Jezik, pa naj bo to slovenščina ali slovenski znakovni jezik, je živ in se razvija ter spreminja. Slovenski knjižni jezik se razvija od Trubarja dalje, to je več kot 460 let. Slovar slovenskega znakovnega jezika pa se razvija od 1995. leta dalje. Zato velja najprej pohvala vsem, ki ste v preteklosti sooblikovali in še danes sooblikujete slovar in širite besedni zaklad. Velja pa tudi opozorilo vsem pristojnim državnim institucijam, da morajo/moramo podpirati – enako kot razvoj slovenščine – tudi razvoj slovenskega znakovnega jezika in zagotavljati trajen ter stabilen vir sredstev za financiranje le-tega. Zato ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo, pričakuje, da se bodo v celoti izvedli ukrepi in zagotovila sredstva, kot je določeno v Resoluciji o Nacionalnem

programu za jezikovno politiko 2014–2018, ki jo je Državni zbor sprejel leta 2013. Ne more in ne sme biti za razvoj znakovnega jezika odgovorna samo Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki sicer opravlja pomembno delo v okviru svojega centra za razvoj slovenskega znakovnega jezika.

Drugo, na kar velja posebej opozoriti, pa je pravica do tehničnih pripomočkov za gluhe. Na osnovi Zakona o izenačevanju možnosti invalidov država gluhim in naglušnim ter gluhoslepim od nedavnega (so)financira nakup tehničnih pripomočkov, ki jim omogočijo lažjo komunikacijo in boljšo informiranost. Na listi tehničnih pripomočkov je 30 pripomočkov. Vlogo za uveljavitev pravice do tehničnega pripomočka vlagatelj vloži na katerikoli

upravni enoti, pripomoček pa lahko nabavi pri katerikoli dobavitelju v Sloveniji.

Politika invalidskega varstva v Sloveniji temelji na načelih in ciljih, ki so zapisani v Konvenciji o pravicah invalidov. Ena izmed temeljnih pravic je pravica do dostopa do informacij in komunikacij, kar pomeni tudi pravica do tolmača za znakovni jezik. Tako 9. člen konvencije. Izvajanje Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika torej pomeni uresničevanje te določbe konvencije. Zato je današnji posvet in praznik trenutek, ko lahko rečemo – pravica do tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku je temeljna človekova pravica.

Dragica Bac, Cveto Uršič, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Znakovni jezik – včeraj, danes in jutri

Odnos slišče javnosti do govorice gluhih je bil v preteklosti zelo različen, kar pričajo izjave nekaterih mislecev. Tako so določeni znanstveniki in modreci zagovarjali govorico gluhih, medtem ko so drugi zagovarjali stališče, da morajo gluhe osebe govoriti, saj je po njihovem mnenju »govor tista vrtilina, ki loči človeka od živali« (Aristotel). Nasprotno temu pa je razmišljanje Sokrata (zapisano v Platonovem Cratylusu že 340 let pred našim štetjem), ki prepozna vrednost govorice gluhih, s katero je možno izraziti mišljenje in ideje drug drugemu.

Poleg teh dveh najbolj znanih grških mislecev so obstajali še drugi posamezniki, ki so po eni strani absolutno zagovarjali oralno metodo (Johann Conrad Amman, švicarski zdravnik) kot najboljšo metodo za gluhe, do posameznikov, ki so poskušali obe metodi združiti v tako imenovano totalno komunikacijo (Thomas Braidwood, ustanovitelj šole za gluhe leta 1760 v Veliki Britaniji). Konec tem razpravam v prid ene ali druge metode je naredil mednarodni kongres surdopedagogov v Milanu, ki je oralno metodo deklariral kot edino uradno metodo poučevanja gluhih in prepovedal znakovni jezik. Takšna odločitev je imela za posledico odpuščanje gluhih učiteljev ter zapiranje šol za gluhe, ki so podpirale znakovni jezik. Vendar pa predpisana oralna metoda ni prinesla želenih rezultatov, saj gluhe osebe niso dosegle pričakovanega znanja v branju in pisanju.

Tudi na Slovenskem ni bilo enotnega stališča glede ustreznosti posamezne metode. Tako je bil Janez Koprivnik (učitelj, 1849–1912) naklonjen govorici gluhih, ki jo je poimenoval telegibno govorjenje in jo imel za pomembno sredstvo za sporazumevanje gluhih. Njegovemu mnenju se je pridružil Vid Rižnar, ki je že leta 1831 zagovarjal stališče, da je osnovno sredstvo sporazumevanja pri izobraževanju slušno prizadetih naravna kretnja, mimični jezik in odčitavanje z ust. Nasprotno njenemu mnenju je mnenje Frana Grma (ravnatelj in odličen praktični fonetik), ki ocenjuje, da »kretanje preprečuje priučitev in obvladovanje oralnega govora,« in nadaljuje, da je »govor gluhega otroka le toliko vreden, kolikor ga razume njegova polnočutna okolica.« Tudi Vilko Mazi (velja za očeta slovenske logopedije) je mnenja, da je »živa beseda tisto čudežno gibalo, ki nas nosi preko otipljivih pojmov do najintimnejših abstraktnih izrazov, edina, ki nam more vtisniti pečat človečanstva.«

In kaj se je dogajalo z znakovnim jezikom pri nas?

Gluha skupnost je gojila znakovni jezik predvsem v medsebojnem sporazumevanju in v ozkem krogu, a tudi sama ni bila enotna glede poimenovanja le-tega. Tako zasledimo, da so ga v preteklosti poimenovali gestikulacija, kretalni jezik in šele v 90. letih prejšnjega stoletja se prične uporabljati termin »znakovni jezik«.

Predvsem na področju izobraževanja kot enega izmed najbolj pomembnih področij v življenju posameznika je prevladovala oralna metoda. Stališče

takratne stroke ni bilo naklonjeno znakovnemu jeziku in to je utemeljevalo s tem, da je znakovni jezik škodljiv, saj se gluhi otroci morajo naučiti govoriti in poslušati. Ostro nasprotovanje takšnemu razmišljanju je gluha skupnost izrazila na jugoslovanskem posvetu z mednarodno udeležbo o problematiki totalne komunikacije, ki ga je organizirala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije leta 1986. Na omenjenem posvetu je bilo soglasno sprejeto priporočilo, da se »jezik znakov in gest sprejema enakopravno z glasovnim jezikom. Je naravni jezik sporazumevanja prelingvalno gluhih in hudo naglušnih. Iz humane solidarnosti med invalidi, pa tudi slišječimi osebami, ga je treba sprejeti kot uspešno alternativno sredstvo govornega komuniciranja (bilingvizma)«.

Tudi danes še vedno obstajajo nekateri posamezniki, ki ne pripoznajo vrednosti znakovnega jezika in izvajajo prikrito oralno metodo. Žal pa še vedno ugotavljamo, da je na področju izobraževanja glu-

Jasna Bauman

hih in njihove opismenjenosti nekaj treba spremeniti, saj njihovo pisno izražanje ni razumljivo širši slišječji okolici (Primeri pisnega izražanja gluhih: Jaz sem bolečina noga. Kdaj ob uri?; Vprašaj. Lahko staro z novo kredit; Vprašanje je lahko mrzlo led zoba).

Kaj smo dosegli?

Na področju prepoznavnosti in zagotavljanja ustavne pravice, pravice do rabe svojega jezika, je bilo veliko doseženega, kar je zasluga posameznikov in civilne družbe, Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije s 13 društvi in Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. Tako beležimo izdajo prvih priročnikov za učenje slovenskega znakovnega jezika, izdajo videokaset za učenje jezika ter izdajo Multimedijskega praktičnega slovarja slovenskega znakovnega jezika gluhih, za katerega

smo leta 2002 prejeli evropsko jezikovno priznanje. Predvsem v zadnjem času je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije aktivirala delo na področju izdaje učbenikov za učenje slovenskega znakovnega jezika, vsekakor pa pomeni veliko zmago sprejem Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, ki je bil soglasno sprejet leta 2002 in je državo Slovenijo uvrstil v skupino 25 držav Evropske unije, ki ima priznan znakovni jezik.

Slovenskemu znakovnemu jeziku smo počasi utirali pot tudi na področje jezikovne politike, saj smo na problematiko uspešno opozorili že v Resoluciji o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011 in 2014–2018. Prvotna resolucija je, kar se tiče področja slovenskega znakovnega jezika, ostala le črka na papirju, a kljub temu smo leta 2009 izdelali ekspertizo o stanju slovenskega znakovnega jezika, ki je prvi takšen dokument pri nas. Majhni koraki so narejeni tudi na področju izobraževanja v slišječih šolah, saj bodo štirje gluhi učenci v letošnjem šolskem letu prvič imeli možnost prisluhniti učni uri s pomočjo tolmača, kar je uspeh okrogle mize, ki smo jo organizirali decembra preteklega leta v povezavi s sprejetim Pravilnikom o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami.

In kaj pričakujemo?

Že vrsto let civilna družba poudarja, da je slovenski znakovni jezik prvi jezik gluhih in tudi Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika ga definira kot naravno sporazumevanje gluhih oseb. Ocenjujem, da je treba slovenski znakovni jezik opredeliti kot učni jezik v šolah za gluhe ter omogočiti učenje slovenskega znakovnega jezika po celotni izobraževalni vertikali. Če sprejemamo slovenski znakovni jezik kot prvi jezik gluhih, je neobhodno, da se v strokovnih krogih in skladno s predpisi, ki urejajo to področje, določi slovenski znakovni jezik kot samostojni predmet in ne le kot del specialpedagoških dejavnosti. Prav tako pričakujemo, da bodo pristojne institucije zagotovile tolmača na vseh fakultetah, ki jih obiskujejo gluhe študentke in študentje, kar bo po naši oceni zmanjšalo osip pri vpisu. Nazadnje, a ne najmanj pomembno, je treba spodbujati znanstvenoraziskovalno delo na področju slovenskega znakovnega jezika in stremeti k standardizaciji jezika, kar naj bo prioritarna naloga pristojnih služb.

Jasna Bauman

Pomen znakovnega jezika v izobraževanju gluhih

Ko gluhi in naglušni izvajamo dogovorjene kretnje, naša sporočila dobijo sporočanje vrednost, kar pomeni, da je to jezik. To, kar so za glasovni jezik besede, so za znakovni jezik kretnje. Namesto glasu za izražanje najrazličnejših vsebin uporabljamo gibanje, roke, obraz, usta, glavo in telo. Namesto sluha uporabljamo vid, s katerim sprejemamo kretnje.

Svetovna zveza gluhih si je postavila odločen cilj na področju izobraževanja gluhih in naglušnih ter uveljavljanja znakovnega jezika, ki je prvi in naravni jezik v izobraževalnem sistemu gluhih povsod po svetu. To pomeni, da je znakovni jezik prvi in naravni jezik vsakega gluhega otroka, s katerim gradi splošno znanje in znanje govornega jezika, seveda s poudarkom na pisni obliki. Znakovni jezik mu tako v procesu kvalitetnega izobraževanja omogoča prejemanje znanja in povratnih informacij med njim in učiteljem ter dostop do širšega znanja v vseh življenjskih situacijah. Ta cilj torej zelo jasno diktira, da se gluhi uporabnik najprej izobražuje v slovenskem znakovnem jeziku, ne pa v nacionalnem jeziku, ki je zanj tuj.

V Sloveniji ima 89 odstotkov gluhih nizko izobrazbo, kar je posledica ne vključevanja teh ljudi v izobraževalni proces v znakovnem jeziku.

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika, sprejet v Državnem zboru leta 2002, opredeljuje pravico gluhih oseb do uporabe znakovnega jezika v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javne službe, opredeljuje tudi pravico do uporabe znakovnega jezika v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih bi gluhi osebi gluhoti pomenila oviro pri zadovoljevanju njenih potreb, pravico gluhih oseb, da se informirajo v njim prilagojenih tehnikah, in obseg ter način uveljavljanja pravice do tolmača za znakovni jezik pri enakopravnem vključevanju v življenjsko in delovno okolje (10. in 11. člen). Vendar 11. člen nejasno definira pravico gluhega uporabnika do tolmača za znakovni jezik v izobraževalnem procesu in v praksi se zelo pogosto dogaja, da srednje šole in fakultete zelo različno interpretirajo ta člen glede zagotovitve in financiranja stroškov tolmačenja v

znakovni jezik v učnem procesu. In prav zaradi tega gluhemu dijaku ali študentu ne zagotovijo brezplačnega tolmačenja v znakovni jezik. Vprašanje je, v kakšnem obsegu in kako dolgo lahko gluhi udeležene izobraževanja (iz)koristi tolmačenje v znakovni jezik. Tako ne more spremljati učne ure ali predavanja in zato izpade iz izobraževalnega programa, ki ga je sam izbral.

11. člen Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, začetek uporabe 1. 9. 2013, zagotovi pravico do tolmača v znakovni jezik gluhemu uporabniku v izobraževalnem procesu na osnovni in srednji šoli, kar pomeni, da ima vsak gluhi učenec oziroma dijak pravico do tolmačenja v znakovni jezik v učnem procesu v slovenski redni šoli, ki jo obiskuje.

Na Zavodu gluhih in naglušnih Ljubljana imajo specifičen predmet komunikacija v prilagojenem izobraževalnem programu z enakovrednim oziroma nižjim izobrazbenim standardom od prvega do devetega razreda osnovne šole, v katerem je vključen tudi slovenski znakovni jezik, po nekaj ur na teden. Na srednji šoli pa obstaja samostojen predmet slovenski znakovni jezik v okviru odprtega kurikuluma v programu nižjega poklicnega izobraževanja in srednjega tehničnega in strokovnega izobraževanja ter srednjega poklicnega izobraževanja za vsak letnik po eno uro tedensko. Omenjena predmeta ne nudita dovolj znanja o jeziku nasploh in to je mnogo premalo za celostni jezikovni razvoj vsakega gluhega otroka in mladostnika.

Rada bi strnila nekaj zaključnih misli, kako rešiti vse omenjene zagate. Rešitev problema pri učenju znakovnega jezika kot prvega jezika gluhih vidim v preobratu učnega načrta za vse razrede na osnovni in srednji šoli v Zavodu gluhih in naglušnih Ljubljana. Poleg tega je potrebna še preureditev podzakonskih aktov glede tolmačenja v znakovni jezik v procesu izobraževanja gluhih, in sicer kako zagotoviti tolmačenje in njegovo financiranje – ki naj bodo dovolj jasni in enotni za vse šole in fakultete v Sloveniji. Po drugi strani bi načrtovali jezikoslovno-sociolingvistične raziskave, se pravi preučevanje slovenskega znakovnega jezika in tolmačenja v znakovni jezik na jezikoslovno-sociolingvističnem nivoju, s katerim bi dvignili kvaliteto tolmačenja na različnih področjih; glede na potrebe gluhih uporabnikov v šolah in fakultetah različnih smeri.

Marjetka Kulovec

Marjetka Kulovec

Pomen znakovnega jezika pri oblikovanju identitete gluhe osebe

V veliko veselje in čast mi je, da vam lahko predstavim kratek prispevek, ki se naslanja na rezultate moje raziskave. Pred leti sem jo izvedla z gluхими mladostniki v sklopu doktorske disertacije z naslovom »Vloga kulturne identitete v re/habilitaciji gluhih mladostnikov«.

Naj na kratko povzamem nekaj teoretičnih izhodišč glede opredelitve gluhotе. V zadnjem času, s povečanjem zavesti o kulturi gluhih in znakovnem jeziku, je postalo jasno, da ne obstaja samo ena paradigma oziroma definicija gluhotе. Odvisno je od tega, na kakšen način pristopamo do gluhih, do gluhe skupnosti, do znakovnega jezika in kakšna so naša stališča, naš odnos, saj so se na podlagi tega oblikovali različni modeli opredelitve gluhotе. O gluhoti lahko govorimo z dveh vidikov, ki ju različni avtorji različno poimenujejo. Prvi je medicinsko-patološki model (ki ga je v nekaterih državah počasi zamenjal sociološki/socialni), drugi pa je kulturološki (kulturno-lingvistični).

V medicinsko-patološkem modelu sta v igri dva osrednja pojma. Prvi pojem je, da je vsaka rojena gluha oseba nemočna, izolirana, slušno prizadeta, brez povezav s katerokoli drugo gluho osebo, brez preteklosti, sedanosti, brez skupinskih povezav ali zgodovine. Drugi pojem pa je, da se ti posamezniki lahko »vrnejo v družbo« z uporabo tehnologije v povezavi z oralizmom, še zlasti če se gluhim ne dovoljujejo stiki z gluхими odraslimi in znakovnim jezikom in tudi, kjerkoli je pač možno, če se jim preprečuje stik z drugimi gluхими otroki.

Kulturno-lingvistični konstrukt pa se pretežno usmerja na skupinsko izkušnjo gluhih. Gluhi sebe

vidijo kot bitja, ki so že popolna. Dejstvo, da ne slišijo, je podrejeno pozitivnim izkušnjam, ki izvirajo iz njihovega družbenega, kulturnega in umetniškega življenja znotraj skupin, klubov, šol in organizacij, od katerih imajo nekatere tudi zgodovino, starejšo od 250 let. Tako obstaja prepričanje, da je njihova interakcija bogata tako v globini kot širini njenega izražanja in ima veliko vrednost sama po sebi. Njihova osnovna skrb je nadaljevati z zviševanjem kakovosti skupinskega življenja in zagotoviti najboljšo možno izobrazbo za gluhe otroke, ki bodo podedovali vse, kar je bilo ustvarjeno.

Po tem modelu se problematika gluhih pojavlja v okviru različnih vrst zatiranja – od nizkih pričakovanj do aktivne represije in prepričanja, da bi se skupnosti tako gluhih kot slišočih lahko zblížali in pridobili druga od druge, če bi se laična javnost naučila znakovnega jezika, še zlasti kot obvezen del šolanja.

Vsi ljudje, tako slišočji kot gluhi, iščemo in oblikujemo svojo identiteto s pomočjo interakcij in odnosov z ljudmi in med ljudmi. Najbolj pomembni pa so odnosi, ki smo jih razvili v najzgodnejšem obdobju odrasčanja. Ti imajo velik vpliv na to, kaj bodo ljudje postali, ko odrastejo, in kako se bodo obnašali v različnih situacijah. Obstaja veliko različnih teorij, ki razlagajo razvoj in oblikovanje identitete.

Predstavila vam bom le eno od teorij, ki obravnava posameznika kot del sistema v interakciji z drugimi. Ljudje živimo v »kulturni/družbeni skupnosti«. Člani gluhe skupnosti se vsakodnevno družijo in srečujejo z nami, slišočimi ljudmi. Z nami izmenjujejo ideje, informacije o obeh svetovih in kulturah. Oblikujejo se različni vzorci odnosov in načini funkcioniranja skozi generacije, oblikujejo se različna vedenja, pričakovanja, vrednote, mnenja in predsodki. In tukaj si posameznik postavlja vprašanja, kot so: »Kdo sem? Od kod sem? Kaj hočem postati? Komu pripadam?« Odgovor nanje pa je odvisen od socialnega odziva drugih, ki ocenjujejo in vrednotijo posameznika oziroma osebo.

Da bi lahko razumeli razlike med posameznimi gluхими osebami v smislu njihovega jezikovnega, komunikacijskega, socialnega in kognitivnega razvoja, moramo najprej razumeti položaj skupnosti, v kateri živijo, saj se za svoje pravice borijo že stoletja. In že stoletja iščejo sebe v dominantni slišočji družbi (najprej znotraj lastne družine in nato

Dr. Damjana Kogovšek

v širši skupnosti). Obstajajo torej različni faktorji, ki vplivajo na razvoj identitete.

Družba ima pomembno integralno vlogo pri oblikovanju identitete posameznika. Kako in na kakšen način bomo razvili svojo identiteto, komu in zakaj bomo pripadali, je odvisno od različnih dejavnikov (od naših osebnih značilnosti, vzgoje, načina življenja ...). Skozi interakcije z drugimi ljudmi, ki so okoli nas, smo sposobni razviti našo osebnost. Zmožni smo oblikovati zdravo samopodobo, samospoštovanje in razviti pozitivna občutja do so-ljudi. Naša okolica in izkušnje, ki jih pridobivamo v času življenja, nam omogočajo, da se lažje spoprimeemo z vsakodnevnimi izzivi, ki se pojavljajo v življenju.

Model razvoja kulturne identitete gluhih lahko primerjamo z logiko razvoja modelov kulturne in rasne identitete, ki so bili najprej opisani v Ameriki. Te modele smo prenesli v evropski prostor, da bi lažje razumeli koncept identitete gluhih (izhaja pa iz razumevanja pripadnosti različnim etničnim skupinam in uveljavljanju temnopoltih: enakopravnost črncev in belcev). Na podlagi tega modela lahko predvidevamo, da gluha oseba vse življenje prehaja skozi identitetne stopnje in prek njih dosega vedno bolj kompleksno razumevanje in integracijo svojih čustvenih zaznav. Ta vedenja in odnosi so glavni del identitete posameznika manjšine in so pokazatelj tega, kako ta oseba vidi sebe, kako vidi druge pripadnike iste manjšine, kako vidi pripadnike drugih manjšin in kako vidi posameznike, ki pripadajo večini.

Predstavljene so 4 različne stopnje razvoja kulturne identitete, s katerimi se v določenem obdobju lahko srečajo gluhi. Na vsaki ravni identitete govorimo o štirih načinih vedenja, ki nam pomagajo bolje razumeti gluhe osebe. Predstavljene so torej 4 ključne kategorije identitete gluhih, ki jih je zasnoval ameriški avtor Glickman in temeljijo na odnosu gluhih z gluho ali sliščečo kulturo. Te so: kulturno-sliščeča identiteta; kulturno-marginalna (obrob-

na/mejna) identiteta; poglobljena gluha identiteta in bikulturalna identiteta. Vsaka identitetna kategorija ima svoj vpliv in pogled na gluhoto (izhajajoč iz omenjenih modelov opredelitve gluhot: bodisi da je ta medicinski oziroma kulturološki oziroma jezikovni) in tudi na gluho skupnost, kjer vsak identitetni položaj različno opisuje gluhe osebe kot pozitivne, integrirane ali na drugi strani kot neizobražene in stereotipne v svojem razmišljanju. Zanimiva je marginalna kategorija, kjer se osebe nikakor ne morejo odločiti, kateri skupini pripadajo: enkrat sliščim, drugič gluhim, odvisno od želja in trenutne potrebe ali koristi. Na podlagi vsega tega pa se razvija tudi emocionalna/čustvena plat posameznika, ki se giblje od obupa, depresije, zmedenosti, jeze ali samosprejetja do pozitivnega odnosa in skupinskega ponosa.

Že stoletja so se – in, verjemite, še danes se – strokovnjaki in znanstveniki ukvarjamo s problemom gluhot in njeno umestitvijo v širše socialno okolje ter z njim povezanim usposabljanjem oziroma izobraževanjem. O kulturi gluhih in posameznih vsebinah o razvoju gluhe identitete pa nam lahko povedo le tisti gluhi ljudje, ki pripadajo gluhi kulturi, kajti ti vidijo sebe kot kulturno drugačne in za njih znakovni jezik predstavlja prvi jezik, to je materni jezik. Na podlagi tega lahko razumemo gluhe, ko rečejo: »Moje roke so moj jezik« – moj svet, moja pravica, moja potreba, moje življenje, moj jaz, moja duša, moja samopodoba, moj ponos, moj odnos in moja kultura.

In naj na koncu zaključim. Vsi skupaj (slišči in gluhi) živimo/sobivamo na enem planetu, imenovanem Zemlja, ki predstavlja našo skupno družbo, kjer je potrebno razumevanje, spoštovanje drug drugega ter ustrezna medkulturna komunikacija.

Vsem skupaj še enkrat čestitke ob dnevu slovenskega znakovnega jezika!

Dr. Damjana Kogovšek

Spletna TV je globalni medij, ki informira in izobražuje s sliko, tekstom, znakovnim jezikom ter z zvokom.

Spletno informiranje je celovito, ažurno, relevantno ter časovno in prostorsko neomejeno.

Vabimo vas k ogledu naših prispevkov, ki so s klikom dostopni na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije www.zveza-gns.si.

Moje roke so moj jezik

V Združenih državah Amerike so na velikem vzorcu naredili raziskavo, kako javnost vidi posamezno kategorijo invalidov oziroma kakšno čustvo se jim ob njih porodi. Najbolj pogost občutek, ko so zagledali slepo osebo, je bil občutek pomoči tej osebi. Ko so videli osebo z motnjo v duševnem razvoju, je bil najbolj pogost občutek usmiljenje do te osebe. Do osebe na invalidskem vozičku je bilo spoštovanje. Do gluhe osebe pa strah.

Strah

Slišče je strah gluhih. Gluhe je strah v sliščem okolju. Vedno so pod pritiskom, ali bodo razumljeni oziroma ali bodo razumeli. Posledice: neprestan strah, nezaupanje, različne oblike odklonilnega vedenja, med katerimi je najpogostejše nasilje.

Največje nasilje nad gluhi

Mednarodni kongres o izobraževanju gluhih leta 1880 v Milanu – surdopedagogi so sklenili, da mora potekati izobraževanje gluhih oralistično, in hitro se je razširila prepoved uporabe znakovnega jezika. Znakovni jezik se je preselil in skrila na šolske hodnike in dvorišča namesto v učilnice. Posledice tega se čutijo še danes. Stroka ponekod še danes ne priznava znakovnega jezika kot jezika poučevanja in sporazumevanja, temveč ga vidi kot pripomoček pri komunikaciji. To se vidi na marsikaterem ministrstvu, fakulteti in univerzi, ko se pišejo

pravilniki in zakoni ter uredbe. Tudi med poslanci v Državnem zboru. Kako huda škoda se dela, ker se ne prisluhne gluhim samim! Obstajajo pa svetle izjeme.

Kaj se je zgodilo leta 2010 na mednarodnem kongresu surdopedagogov v Kanadi? Opravičilo, ki je prišlo prepozno

Mednarodni kongres o izobraževanju gluhih leta 2010 v Vancouverju v Kanadi – surdopedagogi so sklenili, da mora imeti otrok pravico izbire do izobraževanja v svojem jeziku, znakovnem jeziku. Možnost izbire. Popolnoma logična izbira. Te izbire gluhi učenci niso imeli in šele 130 let kasneje pride opravičilo. Še danes poznam živeče odrasle gluhe, ki so mi govorili, da je bilo v ljubljanski gluhonemnici pravilo, da so učencem, ki niso upoštevali navodil o prepovedi kretanja v razredu, enostavno zvezali roke za hrbet. Pa nikar ne mislite, da tega nasilja ni več. Še marsikdo vam bo danes povedal, da gluhim znakovni jezik ni prvi jezik. Obstajajo skrite oblike nasilja nad znakovni jezikom. To se vidi v nekaterih aktih, ki so jih pisali pred leti in se pišejo še danes.

Ne glede na nasprotovanja je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije začela bitko za znakovni jezik

1979 – prvi tečajji kretenj

1980 – glasilo Iz sveta tišine in Prisluhnimo tišini na TV Slovenija, studio Zveze društev gluhih in

Matjaž Juhart

naglušnih Slovenije, videočasopis in spletna TV za gluhe in naglušne (v znakovnem jeziku in s podnapisi)

1986 – jugoslovanski posvet o problematiki totalne komunikacije

1990 – prvi priročniki (knjige), slovarji (CD), slovar na spletni strani (evropsko jezikovno priznanje)

1996 – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (delovna skupina) Meri M., Jasna B., Aljoša R.

2002 – 14. november: Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik), uporaba in razvoj slovenskega znakovnega jezika, tolmačenje, dostopnost do informacij, vavčerji

2007 – Gluhoslepi

2009 – Klicni center za osebe z okvaro sluha (Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik), 24 ur na dan

2009 – Ekspertiza Ministrstva za kulturo o slovenskem znakovnem jeziku (Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik)

Resolucija o jezikovni politiki (znakovni jezik), skupina za razvoj slovenskega znakovnega jezika na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, učbeniki, slovnica slovenskega znakovnega jezika: medmeti (Ljubica P., Katja K.), pravljice ... Metulji!

2014 – Zveza društev gluhih in naglušnih ustanovi Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika (vizija dela, vse pod eno streho, sodelovanje z vsemi partnerji)

Uporabnost slovenskega znakovnega jezika

Tolmačenja pred vsemi javnimi ustanovami (izobraževanje na vseh ravneh je izziv), dostopnost do informacij in komunikacij (spletne strani javnih ustanov, TV-dnevnik, Utrip, Zrcalo tedna, Tednik, Infodrom, tiskovne konference vlade, 100-% podnaslavljanje in 5-% tolmačenje). Analiza: v primerjavi z drugimi evropskimi in svetovnimi državami smo področju znakovnega jezika na vrhu.

Dan slovenskega znakovnega jezika ni slučaj

Pobudnica tega dneva je bila Aleksandra Rijavec Škerl. Da opozorimo javnost in zakonodajalce, da je znakovni jezik jezik. Da ima gluhi otrok pravico do kakovostnega izobraževanja v znakovnem jeziku. Čas, da moramo te stvari razlagati, je minil že pred desetletjem.

Zaključek:

Rezultatov na področju znakovnega jezika je še mnogo več. Vseh teh rezultatov pa ne bi bilo, če

civilna družba Zveze društev gluhih in naglušnih s sredstvi iz Fundacije za financiranje invalidskih in humanističnih organizacij v Republiki Sloveniji ne bi delala na razvoju slovenskega znakovnega jezika. Poleg tega je med nami veliko posameznikov in drugih organizacij, ki so s srcem vlagali čas in delo za znakovni jezik.

Pa vendarle človek dobi občutek, da nekdo svojega dela ni opravil dobro. Odgovornost državnega jezika je odgovornost države.

Prvič. Kljub sprejetemu Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika je še vedno veliko področij, kjer gluhe osebe nimajo enakovredne pravice do uporabe svojega jezika in to se še najbolj odraža na področju izobraževanja. S tem namenom smo organizirali posvet v Državnem svetu, s katerim želimo povedati, da ima vsak gluhi otrok pravico do kakovostne izobrazbe v svojem jeziku – znakovnem jeziku. Prepričan sem, da je stavba Državnega zbora pravi kraj, na katerem lahko skupaj z državo soočimo mnenja in jih prepričamo o pomembnosti znakovnega jezika. V skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami je treba bolj konkretizirati Pravilnik o fizični pomoči otrok s posebnimi potrebami.

Drugič. Področje razvoja slovenskega znakovnega jezika. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije že vrsto let sistematično skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ker tega pač ne opravlja država. Resolucija jasno govori o ustanovitvi institucije za slovenski znakovni jezik in glede na to, da na Zvezi obstaja Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika, bi bila najbolj racionalna odločitev, da se to poveri njej. Akcijski načrt za jezikovno opremljenost mora slediti resoluciji o jezikovni politiki.

Tretjič. Področje dostopnosti do informacij ter komunikacij je še vedno zelo omejeno. Tako kot so naglušne osebe prikrajšane za informacije iz okolja, ker prostori niso opremljeni z indukcijsko zanko ali FM-sistemi, je tudi gluhim marsikateri medij nedostopen. Direktiva EU govori o 100-% podnaslavljanju celotnega TV-programa in 5-% opremljenosti TV-programa v znakovnem jeziku. K temu stremimo in za to se borimo. Prav tako morajo biti spletne strani javnih služb prirejene v znakovni jezik.

Zakaj vse to? Ker je slovenski jezik za gluhe tuj jezik. Njihov jezik je znakovni jezik.

Matjaž Juhart

Govor Mladena Veršiča, predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, na slavnostni razglasitvi dneva slovenskega znakovnega jezika.

Dragi prijatelji, slišечи in vsi tisti, ki imamo okvaro sluha, to smo gluhi, naglušni, gluhoslepi, osebe s polževim vsadkom, tolmači, otroci in sorodniki gluhih, strokovni delavci, ki delate z nami, gluhi in naglušnimi, ostali invalidi ter vsi drugi prisotni iz Slovenije in tujine. Med nami je kar nekaj pomembnih gostov iz invalidskega in socialnega varstva, predstavnikov ministrstva, poslancev Državnega zbora RS in današnja slavnostna govornica, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak. Dogodek poteka pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja. Hvala vsem, da ste danes z nami!

Vsi mi, ki uporabljamo znakovni jezik, danes praznujemo dan slovenskega znakovnega jezika. Zato je to praznik vseh nas. Na današnji dan pred 12 leti je bil v Uradnem listu RS objavljen Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Letošnji 14. november je prvič uradno obeležen kot dan slovenskega znakovnega jezika.

Pot do priznanja dneva slovenskega znakovnega jezika je trajala več kot 35 let. Od leta 1979, ko je Zveza začela izvajati prve organizirane tečaje učenja kretenj, je bilo kar veliko uresničenega. Od začetkov, ko je bil znakovni jezik prepovedan (gluhi smo ne glede na prepovedi kretali in se pogovarjali v svojem jeziku – znakovnem jeziku) smo danes na uradni obeležitvi dneva slovenskega znakovnega jezika, ki ga je razglasila Vlada Republike Slovenije. Takega primera v Evropi in svetu ne poznamo.

Kaj smo uresničili:

- izdelava slovarjev, učbenikov in drugih didaktičnih pripomočkov za lažje učenje in poučevanje znakovnega jezika,
- TV-oddaja Prisluhnimo tišini v znakovnem jeziku, temu kmalu sledi Videočasopis za gluhe in naglušne in Spletna TV za gluhe in naglušne, vse v znakovnem jeziku in s podnapisi,
- prva sekcija tolmačev na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije,

- potrjen Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika,
- ustanovljena skupina za razvoj slovenskega znakovnega jezika,
- ustanovljeno Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, ki ima javna pooblastila, med drugim tudi za Klicni center za osebe z okvaro sluha, ki deluje 24 ur na dan, kar je redkost v svetu,
- izdaja pravljič in drugih publikacij, prirejenih v slovenski znakovni jezik,
- ustanovljen Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Vse te aktivnosti smo izpeljali brez večje podpore države, temveč s sredstvi Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Danes se znakovni jezik vedno bolj kaže v javnosti, to je na TV-dnevniku, številnih oddajah Televizije Slovenija, kot so Zrcalo tedna, Utrip, Infodrom in tako dalje, spletne strani javnih služb so prirejene v znakovni jezik in tiskovne konference Vlade RS so tolmačene v znakovni jezik. Številne lokalne TV-postaje objavljajo program Spletne TV za gluhe in naglušne. Navsezadnje se je tudi predsednik republike, ki nas je pred dnevi sprejel, tudi sam naučil nekaj kretenj. Obljubil je, da bo podprl prizadevanja Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije glede razvoja slovenskega znakovnega jezika.

Čeprav je to naš praznik, ne moremo mimo nekaterih manj prijetnih dejstev.

Prvič. Kljub sprejetemu Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika je še vedno veliko področij, kjer gluhe osebe nimajo enakovredne pravice do uporabe svojega jezika. To se še najbolj odraža na področju izobraževanja. S tem namenom smo organizirali posvet v Državnem svetu, s katerim želimo povedati, da ima vsak gluhi otrok pravico do kakovostne izobrazbe v svojem jeziku – znakovnem jeziku. Posveta so se udeležili številni predstavniki ministrstev in tisti, ki odločajo o kvaliteti našega življenja. Prepričan sem, da je bila stavba Državnega zbora pravi kraj, na katerem smo lahko skupaj z državo soočili mnenja in jih prepričali o pomembnosti znakovnega jezika.

Drugič. Naslednje področje je razvoj slovenskega znakovnega jezika. Ker država ne zagotavlja sistematične skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika, to nalogo že vrsto let opravlja Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Pričakujemo, da država nudi podporo pri zagotavljanju finančnih sredstev za razvoj slovenskega znakovnega jezika. To nalogo že vso svojo zgodovino opravlja Zveza, zato bi bilo zaupanje države, da naloge inštituta za znakovni jezik podeli Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, kar bi bila za državo najbolj racionalna rešitev.

Tretjič. Področje dostopnosti do informacij ter komunikacij je še vedno zelo omejeno. Tako kot so naglušne osebe prikrajšane do informacij iz okolja, ker prostori niso opremljeni z indukcijsko zanko ali FM-sistemi, je tudi gluhim marsikateri medij nedostopen. Direktiva EU govori o 100-% podnaslavljanju celotnega TV-programa in 5-% opremlje-

nosti TV-programa z znakovnim jezikom. K temu stremimo in za to se borimo. Prav tako morajo biti spletne strani javnih služb prirejene v znakovnem jeziku. Zakaj? Ker je slovenski jezik nam tuj jezik. Naš jezik je znakovni jezik. V tem jeziku sanjam, govorim in poslušam.

Kot so nekoč voditelji rekli: danes je dovoljeno sanjati. Ponavljam te besede malo drugače: dovolite mi, da sanjam, govorim in poslušam v svojem jeziku. Znakovnem jeziku. Dovolj je bilo nasilja, ko so nam v preteklosti strokovnjaki prepovedovali uporabo znakovnega jezika, ne dovolimo, da se zgodovina ponovi ter da kdorkoli zlorablja naš jezik oziroma dan slovenskega znakovnega jezika z namenom, da nas razdružuje. Znakovni jezik je lep. Če nas je včasih ločeval od sliščih, verjamem, da nas lepota znakovnega jezika danes združi. Vse nas.

I LOVE YOU

Mladen Veršič

Dan slovenskega znakovnega jezika

Letošnji 14. november je bil prvič uradno in na državni ravni določen kot dan slovenskega znakovnega jezika. Zveza je v ta namen organizirala pestro dogajanje, ki je potekalo pod motom »Moje roke so moj jezik«. Na predlog Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je Vlada Republike Slovenije že 2. januarja letos objavila sklep o posebnem obeležju v Sloveniji – 14. novembru kot dnevu slovenskega znakovnega jezika.

Ravno na ta dan pred 12 leti je slovenska gluha skupnost po desetletjih prizadevanj dočkala uveljavitev Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, ki je kretljivo prvič priznal kot uradni jezik in znakovni jezik pravno izenačil z večinskim, besednim slovenskim jezikom. S tem je bila gluhim priznana pravica do uporabe njihovega maternega jezika v vseh stikih z javnimi institucijami (v izobraževanju, zdravstvu, sodstvu ...) in pravica do informiranja v prilagojenih tehnikah – s podnapisi in s tolmačem slovenskega znakovnega jezika.

35 let boja

Pot do priznanja dneva slovenskega znakovnega jezika, na čelu katere je bila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, se je začela pred več kot 35 leti. Od leta 1979 Zveza redno organizira številne seminarje in tečaje znakovnega jezika. Nekaj let kasneje je ustanovila tudi prvo sekcijo tolmačev za slovenski znakovni jezik. Na posvetu o totalni komunikaciji leta 1986, ki so se ga udeležili mednarodni strokovnjaki, so bila sprejeta pomembna priporočila in sklepi, naj se znakovni jezik sprejme enakopravno z besednim. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je celo desetletje vodila pogovore in se pogajala z državo za uradno priznanje in sprejem znakovnega jezika. Prizadevanja so obrodila sadove s sprejetjem Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika 14. novembra leta 2002. Izkazalo se namreč je, da gluhi in naglušni dosegajo nižjo raven izobrazbe, zaradi česar so v večji meri brezposelni ali zasedajo slabše plačana delovna mesta, kar rezultira v finančnih in socialnih stiskah. Glavni povzročitelj takšnega stanja je neprilagojenost slovenskega izobraževalnega sistema. Zato je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije močno vpeta v prizadevanja za izenačevanje izobraževalnih možnosti, ki bi jih sicer morala

zagotoviti država. Tej aktualni problematiki namenja tudi vsebino strokovnega posveta ob dnevu slovenskega znakovnega jezika. Priznanje pravice do izobrazbe in pravice do učenja skozi vse življenje je v vse bolj konkurenčni družbi znanja potrebno bolj kot kdajkoli prej. Pri gluhih in gluhoslepih osebah gre za pravico učenja v znakovnem jeziku, branja in pisanja, pravico do dvoma in analize, dostopa do virov informacij ter za pravico razvijanja in urjenja individualnih in skupinskih spretnosti in sposobnosti. Izmed vseh ljudi, ki so soočeni z različnimi oblikami invalidnosti, sta namreč ti dve skupini edini, ki se za doseg učinkovite komunikacije močno zanašata na znakovni jezik. Zveza društev gluhih in naglušnih spodbuja vse predstavnike, da priznajo upoštevanje človekovih pravic gluhih otrok in mladine kot eno izmed ključnih smernic za izpolnitev razvojne agende Organizacije Združenih narodov po letu 2015 (Post-2015 Development Agenda). Pravico gluhih do izobrazbe v znakovnem jeziku štiti Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov, ki jo je Slovenija kot ena izmed prvih držav ratificirala leta 2008, a pri uresničevanju njenih določil šepa. Ta konvencija namreč vlade podpisnic zavezuje, da omogočijo lažje učenje znakovnega jezika in podpirajo jezikovno identiteto skupnosti gluhih (člen 24.3.b). To pomeni, da je treba zaposlovati učitelje, ki znajo uporabljati nacionalni znakovni jezik, ter jih izobraževati za delo z gluhi učenci, dijaki in študenti (člen 24.4). Če gluhi učenci ne znajo uporabljati znakovnega jezika na najbolj osnovni ravni, se soočajo z velikimi ovirami pri doseganju samostojnosti. Komunikacijske spretnosti so temeljne v procesu iskanja zaposlitve, sodelovanja v skupnostih in družinskem življenju.

Tiskovna konferenca Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Na tiskovni konferenci, ki je bila izredno dobro obiskana, smo predstavili vse aktivnosti Zveze ob dnevu slovenskega znakovnega jezika, opozorili na pomanjkljivosti v državni ureditvi glede razvoja znakovnega jezika, dostopnosti do informacij in komunikacij ter premierno predstavili našo najnovejšo publikacijo, in sicer pravljico Metulj. Zgodba govori o ljubezni med gluhim fantom in slepo deklico. Ilustriral in s kretnjami opremil jo je Andraž Virant, učenec Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana. Predstavili smo še druge publikacije v zvezi z znakovnim jezikom, knjižna kazala z osnovnimi kretnjami in prstno abecedo.

Tiskovna konferenca

Sprejem pri predsedniku Republike Slovenije

Predsednik države je ob dnevu slovenskega znakovnega jezika predstavnike gluhe skupnosti sprejel v Veliki dvorani Predsedniške palače. Veliko težo tej prireditvi so dali tudi posebni gostje, ki so se v polnem številu odzvali povabilu. Poleg predstavnikov Zveze, predsednikov in sekretarjev trinajstih društev, direktorice Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik, gluhih in naglušnih oseb, ministrice za delo ter direktorjev in sekretarjev različnih ministrstev so bili prisotni tudi vsi trije direktorji šolskih centrov za gluhe in naglušne, predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, direktor Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, predsednica Socialne zbornice Slovenije, profesorji oziroma predstojniki pedagoških fakultet Univerze v Ljubljani in na Primorskem, predsednik Društva gluhoslepih Slovenije Dlan, predsednica Društva učiteljev gluhih Slovenije, predsednik Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije ter številni drugi. Vse to kaže na dobro sodelovanje in visoko stopnjo zaupanja v delo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Kulturne točke Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, Društva gluhih in naglušni Ljubljana ter Tihih stopinj Zveze so obogatile lep program. Predsednik Mladen Veršič je Predsedniku Republike Slovenije ob tej priložnosti podaril kipec, ki s prstno abecedo kaže sporočilo: I love you. Ocenjujem, da je bil sprejem izredno prijeten in z osebnim angažmajem predsednika države je veliko pripomogel k prepoznavnosti slovenskega znakovnega jezika. Resnično si želimo, da ta gesta ne ostane pozabljena ter da bo apeliral na Ministrstvo za kulturo, da zagotovi sistemski vir za financiranje razvoja slovenskega znakovnega jezika, ki ga trenutno edini v državi izvaja Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Sprejem pri predsedniku Republike Slovenije Borutu Pahorju
Foto: Daniel Novakovič/STA

Posvet v Državnem svetu Republike Slovenije »Vsak gluhi otrok ima pravico do kakovostne izobrazbe v znakovnem jeziku«

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je 14. novembra, na dan slovenskega znakovnega jezika, v Državnem svetu organizirala strokovni posvet »Vsak gluhi otrok ima pravico do kakovostne izobrazbe v znakovnem jeziku«, ki se ga je med drugim udeležila varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer, gluhi poslanec Evropskega parlamenta dr. Adam Kosa, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Mitja Bervar, poslanca Državnega zbora Republike Slovenije ter predstavniki različnih ministrstev in drugih organizacij. Znakovni jezik je še vedno premalo prepoznaven in mnogokrat, predvsem na področju izobraževanja, nedostopen. Ponovno smo se poenotili in potrdili, da ima gluhi otrok pravico do izbire ter da je država odgovorna, da gluhemu otroku zagotovi pravico do kakovostne izobrazbe v znakovnem jeziku.

Ogled filma *Pleme* v znakovnem jeziku

Praznovanje dneva slovenskega znakovnega jezika se je nadaljevalo z ogledom ukrajinskega filma »Pleme« v znakovnem jeziku ob 14. uri v Linhar-

Posvet v Državnem svetu Republike Slovenije

tovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Ukrajinski film *Pleme* je v celoti posnet v znakovnem jeziku gluhih, brez kakršnegakoli govornega dialoga, prevoda ali podnapisov. Film je posnet na tak način, da je (prek dejanj in reakcij protagonistov) razumljiv tudi gledalcem, ki jim je ta govorica nerazumljiva. *Pleme* je film o odraščanju v neprijaznem okolju, zgodba o mladeniču Sergeju, ki ga premestijo v internat za gluhe, kjer se kmalu znajde v primežu mladostniškega nasilja.

Stojnice v središču Ljubljane

Ob vseh spremljajočih aktivnostih smo imeli na dan slovenskega znakovnega jezika v Ljubljani postavljene stojnice, na katerih smo s prostovoljkami delili različne materiale o gluhoti in naglušnosti ter o znakovnem jeziku. Zabeležili smo izredno veliko zanimanje ter te stojnice izkoristili tudi za promocijo naglušnosti in tehničnih pripomočkov.

Stojnica pri Tromostovju

Slavnostna razglasitev dneva slovenskega znakovnega jezika s kulturnim programom

Slovesnost ob uradni razglasitvi dneva slovenskega znakovnega jezika s kulturnim programom je potekala pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, in sicer v Unionski dvorani Grand hotela Union s pričetkom ob 18. uri. Izredno bogat kulturni program s številnimi presenečenji nam bo še dolgo časa ostal v lepem spominu. Veliko presenečenj, glasbenih, plesnih, pantomimičnih, gledaliških in pevskih je začinil še odlični voditeljski par Nina & Vid ter pevka Neisha s premierno pesmijo, napisano prav posebej za dan slovenskega znakovnega jezika. Polna dvorana je dihala z vsakim nastopom in podprla nastopajoče z burnim aplavzom. V ponos mi je bilo gledati vse gluhe in naglušne nastopajoče, kot tudi vse druge, ki so nas prišli podpret. Povabili smo številne goste tako iz Slovenije kot tudi iz tujine in dejansko je bil to en velik praznik znakovnega

Udeleženci slavnostne razglasitve dneva slovenskega znakovnega jezika

jezika. Med vidnejše goste lahko prištejemo slavnostno govornico dr. Anjo Kopač Mrak, ministrico, Dragico Bac, direktorico direktorata, Vlasto Nusdorfer, varuhinjo človekovih pravic in Janija Moderndorferja, poslanca v Državnem zboru.

Dr. Anja Kopač Mrak

Strokovna monografija Medmeti na presečišču slovenskega besednega in znakovnega jezika

Ob robu vseh aktivnosti je bila tudi uradno predstavljena strokovna monografija o medmetih v znakovnem jeziku na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Udeležilo se je več kot 100 udeležencev, ki so z velikim zanimanjem prisluhnili predstavitvi.

Medijska podpora ob dnevu slovenskega znakovnega jezika

Lastni mediji predsednika Republike Slovenije, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake

možnosti, Državnega sveta Republike Slovenije ter varuhinje človekovih pravic so obširno in pozitivno poročali o tem našem dogodku. Prav tako mediji Zveze, od spletne strani do socialnega omrežja in glasila Iz sveta tišine.

Radio Val 202: Zvoke v roke

Najbolj obširna in največja medijska objava ob podpori agencije Pristop je bila zabeležena z oddajami na Valu 202, njej pa je sledila izdelava glasbenega spota in premierno zapeta pesem Neishe Visoko nad oblaki na sami večerni prireditvi.

Videospot Neishe v znakovnem jeziku

Neisha je za kampanjo Zvoke v roke, ki opozarja na pomembnost znakovnega jezika, napisala pesem Visoko nad oblaki. V glavnih vlogah so pevka Neisha, miss univerzum Slovenije za leto 2013 Sara Savnik in tolmačica Natalija Rot. Videospot je pripravljen v sodelovanju režiserja in kreativnega direktorja projekta agencije Pristop Aljoše Bagola ter objavljen ob mednarodnem dnevu invalidov.

Tv dnevnik na RTV Slovenija in 24 ur na Pop TV

Oba osrednja informativna medija v Sloveniji sta pozitivno poročala o znakovnem jeziku in tudi o pričakovanih Zveze društev gluhih in naglušnih na področju pravic gluhih in naglušnih.

Dobro jutro, MMC, Infodrom

Oddaja Dobro jutro na RTV Slovenija, MMC in oddaja Infodrom so posvetili posebno pozornost znakovnemu jeziku. V oddaji Dobro jutro so gostili predsednika Zveze Mladena Veršiča.

Radio Val 202

V dopoldanskem času so posvetili posebno pozornost več kot 2 uri trajajoči oddaji o gluhih, znakovnem jeziku in tolmačih ter omogočili, da je bila celotna radijska oddaja prek MMC portala tolmačena v znakovni jezik.

Časopis Delo in revija Ona

Obširni članki, ki so pozitivno pisali o pomenu znakovnega jezika, gluhoti na splošno in o pravicah gluhih in naglušnih.

STA, Istra365

Tudi osrednji medij STA ter lokalni medij Istra365 sta obširno pisala o problematiki gluhih in naglušnih.

I LOVE YOU

Moje roke so moj jezik

Radio ARS, lokalne radijske postaje, ZIFS

Poleg Radia ARS so nekatere lokalne radijske postaje s pomočjo Združenja invalidov – Forum Slovenije obširno poročale o gluhoti na splošno ter premagovale stereotipe o njej in znakovnem jeziku.

Praznovanje dneva slovenskega znakovnega jezika je resda dobilo tudi grenak priokus, a sčasoma se bo pokazal pomen tega praznika. Tedaj se bo videlo, da delamo veliko in dobro delo.

Shod

Čeprav je obeležitev dneva slovenskega znakovnega jezika pustila tudi rahlo grenak priokus, bo pomen 14. novembra dobil na veljavi šele sčasoma in zagotovo bodo tedaj vsi razumeli, da smo naredili veliko in dobro delo. S svojim pisanjem nikomur ne želim omejevati pravice do javnih shodov ali demonstriranj na ulicah mesta. Vendar sam osebno menim, da če bi bil takšen shod organiziran in usklajen z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, bi to prineslo veliko dobrega in koristnega. S takšnim energijskim nabojem bi vsi pogajalci Zveze, ki bi kjerkoli in kadarkoli nastopili v odnosu do države, imeli v rokavu močnega aduta. Žal pa se je ta adut obrnil v napačno smer in povzročil kar nekaj zmede in dodatnih pojasnjevanj. Namesto da bi nas ta praznik poenotil, okreplil in navzven pokazal »moč« je prišlo do nepotrebnih trenj. Osebno me je zbolelo, koliko negativnih objav in slabe volje se je zivalo vsepovprek, brez tehtnih argumentov. Namesto moči argumenta se je obračunavalo z argumentom moči. Menim, da je do tega prišlo zaradi pomanjkanja informacij in osebnih interesov posameznikov, za katere niti ne vem, ali so del te iniciative. Do današnjega dne na Zvezi nismo prejeli nobene pisne pobude s strani odbora Bele rokavice. Čeprav jih je Zveza društev gluhih

in naglušnih Slovenije povabila na pogovor o vseh odprtih zadevah, se tega sestanka niso udeležili in tudi ne kažejo interesa zanj. To vsekakor obžalujem. Menim, da bi s sodelovanjem marsikatero zadevo rešili, predvsem pa se medsebojno informirali.

Ne glede na vse skupaj je treba podati kratko obrazložitev izraženih zahtev.

Pravilnik o tehničnih pripomočkih

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je leta 2011 na podlagi sestanka delovne skupine, sestavljene iz gluhih in naglušnih, na ministrstvo poslala predlog seznama tehničnih pripomočkov za gluhe, naglušne, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe. Na tem seznamu je bila izredno široka paleta pripomočkov, vključno s predlogom, da država med drugim pokrije tudi baterije za slušne aparate. Iz tega prvega predloga je ministrstvo prišlo na sedanji, krajši seznam. To vam sporočamo zato, da boste vedeli, da smo delali vse, kar je bilo v našim močeh, da je čim več pripomočkov ostalo na seznamu. Uspeh je bil tudi ta, da smo v zadnjih pogajanjih meseca avgusta 2014 uspeli že za tekoče leto ohraniti možnost izbire med tabličnim računalnikom, mobitelom in računalnikom. Ministrstvo do zadnjega ni želelo vključiti omenjene možnosti za leto 2014. Na podlagi okrogle mize, ki smo jo sklicali s predstavniki ministrstva, smo opozorili na pomanjkljivosti in se dogovorili, da pozovemo društva k podaji predlogov. Nekatera so le-te že poslala in jih bomo v kratkem poslali na ministrstvo. Te predloge bo obravnaval Svet za tehnične pripomočke na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki pa še ni imenovan.

Telesna okvara

Po številnih dopisih in sestankih Zveze z različnimi predstavniki države smo se uspeli dogovoriti, da bomo aktivno sodelovali pri spremembah glede telesne okvare. Ministrstvo za zdravje je v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti imenovalo skupino za pripravo pravilnika o vrstah in stopnjah telesne okvare. Stopili smo v stik s članom te delovne skupine, prek katerega bomo odprli enega najstarejših in največjih grehov te države, in sicer telesno okvaro gluhih in naglušnih. Vsi državni organi so seznanjeni z zahtevo gluhih po 100-% telesni okvari. Ko se je pripravljala ZPIZ-2, smo vsi močno pritiskali na ministrstvo in vlado, vendar je vlada kljub številnim argumentom iz ZPIZ-2 umaknila mehanizem telesne okvare. Naj poudarim, da urejanje telesne

okvare ne pomeni avtomatično urejanje invalidnosti. Ko je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije pred leti sodelovala pri pripravi Zakona o osebni asistenci za invalide, je bil v predlogu zapisan tudi mehanizem finančnega nadomestila zaradi invalidnosti, vendar ta zakon na škodo veliko invalidov ni bil sprejet. Po zadnjih podatkih država tega zakona ne bo sprejela in bo vnesla njegovo vsebino v Zakon o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, ki pa se tudi piše že veliko let.

Spremembe statuta, samoodločanje in način vodenja Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Predsednik in sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščata javnost v imenu Zveze. Gre za popolnoma logično in organizacijsko rešitev, ki je sprejemljiva tudi v drugih organizacijah, ne samo nevladnih. Statut je potrdila upravna enota ter vsi organi Zveze. V vseh teh organih so člani gluhe in naglušne osebe ter osebe s polževim vsadkom (vse so osebe z okvaro sluha). Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije združuje 13 medobčinskih društev z več kot 5.000 člani, ima status reprezentativne invalidske organizacije za gluhe in naglušne ter deluje v javnem interesu za člane in nečlane. V Sloveniji ima približno 60.000–70.000 oseb slušni aparat. Postopek volitev oziroma imenovanja predsednika in sekretarja nevladne invalidske organizacije poteka v skladu s pravnimi akti, ki urejajo to področje.

Varuh človekovih pravic za gluhe in naglušne

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije bo z veseljem podprla tovrstnega varuha. Naj omenim, da se Nacionalni svet invalidskih organizacij že vrsto let bori, da bi Državni zbor Republike Slovenije imenoval posebno delovno telo za invalide, enako velja tudi za Državni svet. Zagotovo bi bilo koristno za državo, če obstaja poseben varuh človekovih pravic invalidov, med katere štejemo tudi osebe z okvaro sluha.

RTV dostopnost in TV-kanal

Od leta 1980, ko se je začelo sodelovanje Zveze z RTV Slovenijo, potekajo razmišljanja tudi o svojem kanalu. Pomembno je poudariti, da je prav zaradi močnih pritiskov Zveze Radio televizija Slovenija veliko oddaj prilagodila s podnapisi in tolmačem. Vztrajamo, naj bo 100 % programa na javni televiziji s podnapisi in 5 % programa s tolmačem. Tukaj se vidijo koraki na bolje. TV-poročila, Tednik, Utrip, Zrcalo tedna, Infodrom, Prisluhljivo tišini, volilna soočenja in še veliko drugih oddaj je s

sodelovanjem Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tolmačenih v znakovni jezik. Poleg tega so še ponekod podnapisi z barvnimi oznakami. Nova spletna stran Dostopno.si je namenjena izključno vsebinam iz sveta invalidov. Tovrstne storitve pričakujemo tudi od drugih televizij, tako na državni kot lokalni ravni. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije glasno opozarja vse državne ustanove k priredbi svojih spletnih strani v znakovni jezik. Nekateri državni organi so temu že prisluhnili. O teh priredbah vas obveščamo sproti. Zveza je tudi nekaj let uspešno vodila evropski projekt, ki je zaposloval gluhe in naglušne in prek katerega smo z evropskimi sredstvi pripravili kar nekaj takšnih priredb. Od leta 1979 sodelujemo z RTV Slovenija pri oddaji Prisluhnilo tišini, v kateri podajamo vse relevantne informacije. Spletna televizija za gluhe in naglušne je nastala z namenom informiranja gluhih in naglušnih o življenju in delu gluhih in naglušnih v njim prilagojenih tehnikah, s tolmačem in podnapisi. Izredno priljubljen medij beleži zelo visoko gledanost tako med invalidi kot neinvalidi.

Jezikovna politika in pravica do tolmačenja

Izredno velik uspeh predstavlja zapisana Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko, ki v svojem poglavju posebej poudarja tudi pomen znakovnega jezika. Opravljeno je bilo veliko delo, ki ga je bilo treba braniti v Državnem zboru Republike Slovenije. Do zadnjega se je bilo treba pogajati, da je ostal velik poudarek tudi na znakovnem jeziku. Ta trenutek potekajo pogajanja glede obeh akcijskih načrtov v skladu z resolucijo. Tukaj je veliko nevidnega dela in pogajanj, vseh z namenom, da se okrepi vloga znakovnega jezika v Sloveniji. Prav tako sprejeti Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika gluhim daje pravico do uporabe znakovnega jezika tudi s pomočjo tolmača. Posveti, konference in številni sestanki so namenjeni temu, da se storitev tolmačenja čim bolj razširi na vsa področja življenja, in kažejo se prvi uspehi. Izredno velik uspeh je dosežek, da se prvič v zgodovini 4 gluhim otrokom v rednih osnovnih šolah nudijo storitve tolmačenja pri pouku. Vse to zaradi zakonodajnega dela na tem področju. Osebnostno izredno obžalujem in izrekam jasno ogorčenje, da se delo tolmača ocenjuje, vrednoti in posledično obsoja na načine, kot smo jim bili v preteklosti priča. Za to obstajajo pravne poti, prek katerih se ohranita dostojanstvo in ugled posameznika. K temu nas vse zavezuje tudi Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu.

Zakonodaja

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je pred poletnimi meseci 2014 naredila evalvacijo dela na področju zakonodaje in nato pripravila na-

črt nadaljnega dela. Ta dokument je obravnaval Upravni odbor Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter ga označil kot temeljni akt, s katerim Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije v prihodnje deluje. Naštete zahteve civilnega odbora so del dokumenta Zveze, ki so ga prejela tudi vsa društva. O teh zadevah smo pisali in jih objavljali v vseh naših medijih. Naj omenimo, da smo pri resornih organih odprli ne samo te zahteve, ko jih omenja civilni odbor, temveč tudi številne druge pravice. Z vsemi rešitvami, ki jih je država pripravila, nismo zadovoljni in nadaljujemo z bojem za pravice vseh naših uporabnikov. V tem času je bilo narejenih kar nekaj dobrih rešitev, o katerih pa žal javnost ne poroča. Že leta 2009 je bil na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije narejen zbir vseh pravic gluhih in naglušnih in organiziran osrednji seminar v Fiesi, ki se je posvetil iskanju rešitev za zapisanih 40 pravic. Omeniti je treba tudi Vodnik po pravicah invalidov v slovenski zakonodaji iz leta 2007, ki podrobno opredeljuje vse pravice vseh kategorij invalidov, tudi gluhih in naglušnih.

Položaj gluhih in naglušnih v Sloveniji je v primerjavi z ostalimi invalidi v Sloveniji najslabši. O tem govori tudi evalvacija državne skrbi o položaju invalidov, ki jo je po naročilu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naredil Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Številni akti, ki se sprejemajo, položaj invalidov na splošno zaostrujejo. Od države pričakujemo, da tako neenakost med invalidi in neinvalidi kot tudi neenakost med samimi različnimi kategorijami invalidov odpravi. Kljub nekaterim novim sprejetim aktom v Sloveniji se ta neenakost še vedno ni odpravila ter se na nekaterih področjih še poglablja. Država ne odpira zakonov, da bi to odpravila, temveč z izgovorom, da smo v finančni krizi, tega ne rešuje dovolj hitro in dinamično. Včasih dobimo občutek, da je država bolj gluha kot gluhi sami. Najbolj aktualna področja, na katere gluhi in naglušni opozarjajo, so dostopnost do informacij in komunikacij, tehnični pripomočki, razvoj slovenskega znakovnega jezika, celotno področje izobraževanja gluhih v znakovnem jeziku, prilagoditve za naglušne itd.

Te dodatne informacije smo posredovali različnim medijem, ki so kritično pisali o delu Zveze društev gluhih in naglušnih, ne da bi pri nas preverili podatke, pa tudi nekaterim organizacijam, ki so bile le enostransko informirane o problematiki gluhih in naglušnih.

Matjaž Juhart

Uspehi Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in »Bele rokavice«

Presenetili so me dopisi nekaterih predsednikov društev, prispeli po e-pošti z naslovom »Ugled društev in ZDGNS«. Da bi mi bilo bolj jasno, sem večkrat prebral. Z nekaterimi članki se res ne morem strinjati, ker se preveč vsevprek obtožuje drug drugega, še posebej je nedopustno metanje peska v oči predsednikom in tajnikom društev, ki so najmanj krivi za nastalo situacijo.

Informacija o protestu je v društva prišla dokaj pozno. Prepričan sem, da so jo na Zvezi pravočasno izvedeli. Nerazumljivo je, zakaj vodilni niso bolj odločno ukrepali, da bi se taki protesti odložili, saj je bil čas – na dan razglasitve slovenskega znakovnega jezika – popolnoma neprimeren. Zato se je v javnosti ta protest razumel kot boj manjšega dela gluhih proti večini gluhih in celo proti praznovanju dneva slovenskega znakovnega jezika.

V dopisih najbolj objektivno piše gospod Boris Horvat. V dopisu gospe Darje Pajk, ki je namenjen predsedniku Zveze gospodu Veršiču, je poudarek v četrtem odstavku, iz katerega je razvidno, zakaj so nastale posledice.

Po Zakonu o društvih ima vsak član pravico povedati svoje mnenje oziroma težnje, s katerimi želi doseči svoje pravice in boljšo prihodnost za našo populacijo. Zato bi bila pravi moč in jasnost protestov doseženi, če bi bili le-ti izvedeni v civilni družbi, ki jo predstavljajo društva in Zveza. Če bi združili moči za doseganje skupnih ciljev za boljši vsakdan gluhih in naglušnih, bi bili bolj uspešni in verodostojni. V zgodovini gluhih so najbolj znani protesti v Združenih državah Amerike, kjer so se združili predstavniki društev in protestirali proti imenovanju sliščega direktorja univerze za gluhe Gallaudet, ki ga je imenovala vlada. Gluhi so hoteli gluhega direktorja na univerzi za gluhe, kar jim je tudi uspelo, in vlada je spremenila svoj sklep. Gluhi v ZDA so se zavedali, da je najbolj pomembno izobraževanje, saj bodo le dobro izobraženi lahko dobili dobre službe. Ob tem pa so že takrat morali vsi učitelji na univerzi odlično obvladati znakovni jezik. Šlo je za protest civilne družbe (društev) proti sklepu vlade (državi).

V naši državi in tudi drugod po svetu civilna družba (Zveza, društva) ocenjuje delovanje države in njenih uslužbencev, in ne obratno. Med prote-

stniki in njihovimi podporniki je bilo več državnih uslužbencev (Potočnik, Dvorščak, Rezar ...), kar je »narobe svet«, saj bi pričakoval, da bodo protestirali za boljše programe na šolah za gluhe in naglušne, za uvajanje znakovnega jezika na šoli za gluhe v Mariboru, za vključitev tolmačev v srednjem in visokem šolstvu in tako naprej.

Ob vsem tem želim pojasniti še naslednje:

PRVIČ:

S protesti 14. novembra 2014 se ne strinjam, saj je dogajanje potekalo za hrbtom Zveze in društev.

Zakaj? Zato, ker je bil ta dan za nas, gluhe državljanke v Sloveniji, zgodovinski praznik z imenom »DAN SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA«, ki bo zapisan v slovensko zgodovino. Če pogledamo v našo zgodovino, vidimo, da je bila gluhonemnica ustanovljena leta 1900 in da je minilo že 83 let od ustanovitve prvega društva gluhih v Ljubljani oziroma v Sloveniji. Tukaj se vidi, koliko let smo se borili sami (gluhi, društva, Zveza), brez pomoči države in strokovnjakov v naših šolskih centrih, da je bil priznan naš znakovni jezik (leta 2002).

Dan praznovanja slovenskega znakovnega jezika so protestniki spremenili v nekaj drugega, tako da se je ustvaril vtis, da so proti temu prazniku. Namesto praznika in veselja protest in slaba volja.

DRUGIČ:

Oseba, ki so jo imenovali za predsednika tako imenovanega odbora »Bele rokavice«, je znana in nima izkušenj ter ne pozna pravil za take primere, niti se ne zaveda, kakšne posledice takšna dejanja prinesejo. Pojavi se vtis, da je bil Damjan Šebjan užaljen, ker ni bil izvoljen za predsednika Športne zveze gluhih Slovenije, prav tako pa je prisoten vtis, da je za to organizacijo protestov stalo kar nekaj sliščih. Razumem mlade, ki se trudijo in želijo rešiti še nerešene probleme, kot imajo to rešeno v nekaterih državah Evropske unije. Najboljše rešitve za enake možnosti za vse kategorije invalidov so v Evropski uniji postavljene v Skandinaviji, kjer imajo socialni kapitalizem.

Žal so šli protestniki na vlak, ki je odpeljal po napačnem tiru, misleč, da bodo s tem rešili probleme gluhih. Mora pa nam biti jasno, da so mladi polni energije in je treba z njimi najti skupen dialog. Pogrešam večjo angažiranost vodstev Zveze

in društev, ki bi morala jasno obveščati članstvo o vsem, kar se je dogajalo, in prek svojih medijev zavzeti jasna stališča, da bi bilo članstvo dobro informirano in ne bi prišlo do takega dogodka.

Pred mesecem dni je imela Zveza okroglo mizo v ljubljanskem društvu glede tehničnih pripomočkov, kjer sem jasno povedal, da bi bilo dobro organizirati širšo okroglo mizo o problematiki gluhih, na kateri bi se dogovorili o skupnih postopkih. Z dogovorjenimi stališči bi imela Zveza argumente za nastop in predloge rešitev pri pristojnih ministrstvih.

TRETIČ:

Kdo je »kriv«, da še niso rešene naše zahteve?

Odgovor: Brez kakršnegakoli dvoma država, na prvem mestu Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za finance.

Naše zahteve smo v pisni in ustni obliki večkrat posredovali pristojnim ministrstvom, odgovornim organom in najvidnejšim predstavnikom države. O teh zahtevah smo vedno obveščali naše medije in organe, tako da je bilo članstvo ves čas o vsem objektivno informirano. Tako je med drugim parlamentarni Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide na 33. seji 24. 1. 2008 obravnaval problematiko gluhih in naglušnih v Sloveniji. Uvodoma smo predstavniki Zveze predstavili našo problematiko, ki zajema diskriminacijo in neenake možnosti naše populacije. Nato pa je pojasnila predstavil še predstavnik vlade, sicer generalni direktor Direktorata za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Cveto Uršič, pa tudi drugi predstavniki države, ki se ukvarjajo s tem področjem.

Naši predlogi so bili ob podpori prisotnih predstavnikov matičnega odbora skoraj v celoti sprejeti in med drugim je bil sprejet tudi sklep, da se morajo vsi sprejeti sklepi realizirati v najkrajšem možnem času.

Matični odbor je soglasno sprejel naslednje sklepe:

1. Gluhim in naglušnim je treba zagotoviti enakopraven položaj tudi v primerjavi z drugimi kategorijami invalidov,

2. omogočiti prilagojeno komuniciranje z izvajalci javnih služb,
3. pravico do tolmača v rednem izobraževanju,
4. spremljanje programa nacionalne TV (podnapisi, kretnja),
5. zagotavljanje tehničnih pripomočkov za gluhe in naglušne,
6. vzpostavitev relednih centrov za senzorno in komunikacijsko ovirane invalide,
7. gluhim osebam z izgubo sluha nad 95 % priznati 100-% telesno okvaro.

Odbor predlaga Vladi Republike Slovenije, da čim prej pripravi nov seznam telesnih okvar.

Zakaj nov seznam telesnih okvar še vedno ni narejen, zakaj nimajo gluhi učenci in študenti zagotovljenih tolmačev v izobraževanju ali zakaj ni zagotovljenih pravic, ki gluhim in naglušnim državljanom omogočajo enake možnosti, je treba vprašati pristojna ministrstva in zahtevati, da realizirajo že davno sprejete sklepe v Državnem zboru RS.

Na Facebooku gospod Šebjan neopravičeno blati Zvezo, da nič ne dela in tako naprej. Očitno je, da ne pozna njenega dela, da ne pozna dolgoletnih naporov, s katerimi so Zveza in društva uspešno pripeljala do našega praznika, dneva slovenskega znakovnega jezika. Tudi aktivnosti na Zvezi in v društvih, kjer so tako organi kot izjemni posamezniki s svojim znanjem in delom uspeli zagotoviti prostore za izvajanje posebnih socialnih programov za svoje uporabnike, zaslužijo pohvalo. Uspehi, ki so bili v naši zgodovini doseženi, nam upravičeno dajejo občutek ponosa, obenem pa nas spodbujajo, da gledamo tudi v prihodnost in da si prizadevamo za nediskriminacijo in enake možnosti. To nalogo mora udejanjati Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije kot krovna organizacija, ki ima status reprezentativne invalidske organizacije.

Odklanjati pa je treba blatenje v javnosti na tak način, zato pozivam, da se naši skupni problemi rešujejo tako, kot se rešujejo v demokratični družbi.

Le združevanje pozitivnih moči bo ohranilo organizacijo še naprej. V nasprotnem primeru se bo začelo dolgoročno umiranje.

Franci Planinc,
častni član – predsednik ZDGNS 1993–2009

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

spremljajte tudi našo spletno stran

www.zveza-gns.si

Pesem, ki opozarja na pomembnost znakovnega jezika

Premierno je bila pesem zapeta in odkrjeta na 14. novembra na prireditvi ob razglasitvi dneva slovenskega znakovnega jezika.

Kako je Neisha posnela videospot, ki ga bodo razumeli tudi gluhi in naglušni? Obiskali smo snemanje videospota za pesem Visoko nad oblaki, ki jo je napisala Neisha in postaja nekakšna himna gluhih in naglušnih, saj spot opozarja na pomembnost znakovne govornice. Neisha jo je napisala za kampanjo Zvoke v roke, ki prav tako opozarja na pomembnost znakovne govornice.

»Le s tabo slišim ptice pet visoko nad oblaki, visoko nad oblaki ...« gre refren Neishine pesmi, ki jo bomo najbrž decembra slišali velikokrat. Ima namreč prav posebno zgodbo in namen. Na zabavnem snemanju videospota so jo zavrteli tolikokrat, da so nanjo poplesavali tudi novinarji.

Snemanje videospota, foto: Bor Slana

»Neisha je pesem Visoko nad oblaki ustvarila na pobudo kampanje Zvoke v roke, v kateri smo se povezali z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, z namenom ozavestiti ljudi o pomembnosti znakovne govornice,« je povedal režiser videospota in tudi kreativni direktor projekta Aljoša Bagola.

Več si lahko pogledate na www.siol.net, povezavo pa najdete tudi na naši spletni strani www.zveza-gns.si.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Izjava za javnost

1. Tolmači slovenskega znakovnega jezika, združeni v Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, ostro obsojamo dogodke, vezane na dan slovenskega znakovnega jezika, ki smo ga obeležili 14. 11. 2014, inicirane s strani Civilnega odbora Bele rokavice, ki se nanašajo na tolmače in Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.
2. Tolmači slovenskega znakovnega jezika dan slovenskega znakovnega jezika doživljamo tudi kot svoj dan, saj smo s svojim delom, predanostjo in zavzetostjo bistveno pripomogli k uresničevanju pravice gluhih oseb do uporabe slovenskega znakovnega jezika za širšo gluho skupnost.
3. Tolmači slovenskega znakovnega jezika smo ogorčeni nad ravnanjem in javno diskvalifikacijo tolmačev.
4. Tolmači slovenskega znakovnega jezika smo TOLMAČI in ne PREVAJALCI.

5. V okviru Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik delujeta disciplinska komisija in častno razsodišče, ki sta pristojna organa za ugotavljanje kršitev Kodeksa poklicne etike in Pravilnika o disciplinski odgovornosti tolmačev.

6. Ne strinjamo se z izjavo Civilnega odbora Bele rokavice v 3. delu, objavljenem na spletni strani <http://www.youtube.com/watch?v=AnljuGsoirM>, v katerem navajajo manipulacije s strani Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, ob tem pa svojih trditev z ničimer ne utemeljijo, zaradi česar takšno ravnanje ostro obsojamo.

7. Delovanje zavoda je razvidno iz javno objavljenih poročil na www.tolmaci.si.

8. Glede članka z naslovom Mladi, ki se upirajo stereotipom o gluhih, objavljenega v časopisu Dnevnik 15. 11. 2014, v katerem je zapisano, da se je na prošnjo Civilnega odbora Bele rokavice za tolmačenje shoda odzvala le ena tolmačica, pojasnjujemo, da civilni odbor Bele rokavice Zavodu Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik ni posredoval nikakršne prošnje za tolmačenje na shodu ter da je zapisana informacija napačna.

Izjava za javnost je bila sprejeta na sestanku tolmačev slovenskega znakovnega jezika 20. novembra 2014. Nanjo se je odzvalo 89 % vseh tolmačev, vpisanih v register, od teh jo podpira 83 %.

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Dan slovenskega znakovnega jezika

14. november, dan slovenskega znakovnega jezika, bo zagotovo dan, ki se bo z različnimi besedami in pomeni zapisal v zgodovino gluhe in naglušne skupnosti. Vsak si ga bo zapomnil na svoj način in z različnimi občutki.

Ali nas bo ta dan še bolj povezal in združil ali pa dokončno razdružil, bo pokazal čas. Sam si ga bom zapomnil po tem, da sem tega dne občutil skoraj vse občutke, kar jih premoreta človeška duša in telo, ponos, spoštovanje, veselje, žalost, sramoto, ponižanje in tudi strah.

Nisem niti med najbolj pogumnimi niti ne bojzljive sorte, ampak določenih stvari me pa je strah. Strah me je vseh fanatikov; verskih, neverskih, političnih, nepolitičnih, invalidskih, neinvalidskih in tudi gluhih. In glede na grožnje, ki krožijo po spletnih straneh, me je bilo strah za svojo varnost in za varnost svojih kolegov in spremljevalk.

Sam prisegam na kulturni dialog, zato načina nasilne komunikacije ne obvladam in ne poznam. V svojem življenju nisem udaril nobene žene, nobene hčerke, nobene vnukinje ali vnuka, nobenega otroka, v celem svojem življenju nisem udaril niti enega človeka – beseda je moje edino orožje.

Enkrat pa sem bil že tepen zaradi svoje naglušnosti. Profesor v šoli mi je primazal klofuto izključno zato, ker ga nisem slišal. In na dan slovenskega znakovnega jezika sem se ustrašil, da bom spet tepen samo zato, ker sem del gluhe in naglušne skupnosti. Nisem premogel poguma, da bi stopil pred protestnike, ker sem se enostavno ustrašil, da me bodo zmerjali in bog ne daj celo topli, pa čeprav ne čutim nobene krivde za dogajanje. Sam bi si upal stopiti pred razgreto množico, le če bi imel z njimi tihi dogovor o nenapadanju. Kdo se je z njimi pogovarjal pred parlamentom, se ve, kaj so se pogovarjali, se ne ve. Sam bi z veseljem pristal na kulturni dialog, ker se z nekaterimi zahtevami strinjam in jih tudi zagovarjam, ne strinjam pa se s takšnim načinom.

Ko sem po proslavi odhajal domov, sem občutil ponižanje in sram, da sem del take skupnosti, še posebej zato, ker sem v očeh uglednih ljudi videl zgražanje nad primitivnostjo dogajanja. Sram me je bilo, da naš predsednik ne zmore ene pokončne javne besede v zaščito naših institucij, posameznikov, društev in združenja tolmačev.

Danes, ko sem zadevo prespal in premislil, pa občutim neke vrste ponos in spoštovanje. Ob dnevu slovenskega znakovnega jezika se je pokazalo, kdo je pravi borec za NAŠE pravice in kdo se bori le za SVOJE koristi. Pokazalo se je tudi, kdo so pravi prijatelji, pravi kolegi in pravi sodelavci in kdo so tisti, ki govorijo s figo v žepu. Dragi moji pravi prijatelji, pravi kolegi in pravi sodelavci, ponosen sem, da sem lahko v vaših vrstah, ne dajte se!

Občutim pa tudi spoštovanje do vseh pokončnih ljudi, ki se znajo in upajo postaviti za svojo čast, dostojanstvo, opravljeno delo. Spoštovanje občutim tudi do načelnih oseb, ki v svoji pravičnosti vztrajajo do konca in jih ne premami trenutek minljive slave na odru.

Velikokrat kašnemu prijatelju ali prijateljici ob slabem dnevu v spodbudo na koncu sporočila napišem kulturni verz iz recitala »Ne daj se, Ines« velikega jugoslovanskega igralca, umetnika, večnega popotnika in upornika. Tokrat ga bom napisal pa kar sam sebi. Ne daj se, Tihi!

Boris Horvat

*Mirne
in
zadovoljne
praznike*

Protestu gluhih na rob

V petek, 14. 11. 2014, na dan slovenskega znakovnega jezika je bil na različnih krajih v Ljubljani izveden miren protest za pravice gluhih.

Strinjam se s tem, da se da na področju pravic gluhih še marsikaj postoriti, čeprav smo gluhi v zadnjih 20 letih dobili že zelo, zelo veliko stvari, pri katerih pa je še veliko prostora za izboljšave. Da naštejem le nekatere:

- podnaslavljanje na televiziji (od leta 1996),
- polžev vsadek (od leta 1996) – gluhi s polževim vsadkom so bolj pismeni, bolj izobraženi in lažje se vključujejo v življenje, kljub temu pa so še vedno gluhi in imajo enake pravice kot gluhi,
- cenejše storitve mobilne telefonije (paket za gluhe) že od leta 1999 (in pozneje tudi brezplačen UMTS za gluhe),
- dodatna učna pomoč in dodatna strokovna pomoč za gluhe v integraciji (od leta 2000),
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika od leta 2002 in pravica do tolmačenja v javnih institucijah in v zasebnem življenju (30 vavčerjev letno oziroma 100 vavčerjev za dijake in študente) – strinjam se, da je to za marsikoga premalo, čeprav slišim, da naj mnogi sploh ne bi imeli urejene pravice do vavčerjev in jih posledično ne koristijo,
- kvotni sistem zaposlovanja od leta 2006, vključno s storitvami zaposlitvene rehabilitacije in možnostjo podporne zaposlitve,
- tutorstvo na fakultetah (nekako od leta 2008),
- klicni center za osebe z okvaro sluha od leta 2009 – strinjam se, da bi ga bilo treba dopolniti, na primer s tem, da bi lahko tudi osebe iz različnih organizacij, pa tudi fizične osebe (npr. v primeru, da nekdo prodaja stanovanje) prek klicnega centra poklicali gluho osebo,
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, ki med drugimi že od leta 2010 prepoveduje diskriminacijo na podlagi invalidnosti, a – žal – opažam, da se navedeno v praksi ne izvaja,
- tolmačenje Dnevnika na Televiziji Slovenija 3 (od leta 2009) in že pred več kot 20 leti tudi tolmačenje nekaterih risank (Zgodbe iz školjke) na Televiziji Slovenija 1 pa še česa,
- od letošnjega leta tudi pravica do tehničnih pripomočkov – strinjam se, da jih je daleč premalo, sem pa ves čas priprave navedenega pravilnika in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov opažal, da so bili gluhi z vsem zadovoljni in je bilo videti, kot da ničesar ne rabijo.

Opazam pa predvsem, da so zahteve gluhih na nekaterih mestih povsem neučinkovite, saj bodisi ne bi prinesle želenega učinka ali pa bi bil le-ta ravno nasproten od želenega.

Takšni primeri so:

1. Uvedba 100-% telesne okvare za gluhe

Vprašati se je treba, kaj bi gluhi pridobili, če bi se jim priznala 100-% telesna okvara. Ob prebiranju zakonodaje sem zasledil samo eno pravico, ki bi jo pridobili, če bi se jim stopnja telesne okvare povišala na najmanj 80 %, in sicer pravico do oprostitve letne dajatve za cestna motorna vozila. To je pa tudi vse. Res je navedena dajatev kar visoka, vendar pa se tiče samo tistih, ki imajo avtomobile. Številni starejši gluhi, ki jih srečujem v društvu, nimajo avtomobilov, številni mladi gluhi pa ne izpita za avto.

Vse ostale pravice, ki jih imajo osebe s 100-% telesno okvaro, so vezane na to, da potrebujejo tudi pomoč pri vsakodnevnih življenjskih opravilih (hranjenje, oblačenje, obuvanje, umivanje zgornjega dela telesa, vstajanje s postelje, gibanje po stanovanju in do 100 metrov zunaj stanovanja), med katerimi pa žal ni komuniciranja. Takšna pravica je na primer dohodninska olajšava za invalide, do katere so upravičene osebe s 100-% telesno okvaro, ki so hkrati odvisne od tuje nege in pomoči ter imajo navedeno tudi priznано.

Gluhi pravijo, naj bi ob priznanju 100-% telesne okvare dobili tudi pravico do invalidnine. To mišljenje je žal zmotno, kajti invalidnina je po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v celoti vezana na to, da je telesna okvara nastala v času, ko je bila oseba pokojninsko in invalidsko zavarovana, invalidnina po Zakonu o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih oseb pa je vezana na to, da je oseba nezmožna za samostojno življenje in da je nezaposljiva pod kakršnimikoli pogoji (vse to od časa pred dopolnjenim 18. letom starosti). Pri navedenem pa gluhi niso nobena izjema in res je, da jih je večina oglušela, še preden so se mogli vključiti v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, hkrati pa njihova invalidnost ni takšna, da bi jim onemogočala samostojno življenje in zaposlitev.

Gluhi pravijo, da vsi ostali invalidi imajo pravico do invalidnine. Ta izjava je nekoliko pretirana, saj vsi ostali invalidi nimajo pravice do invalidnine, mnogi pa, saj sodijo v eno od zgoraj navedenih kategorij. Slepota in slabovidnost za razliko od gluhot

večinoma nastaneta kasneje v življenju, ko je oseba že zaposlena in s tem pokojninsko zavarovana, enako je tudi paraplegija posledica poškodb, ki jih oseba večinoma utrpi v odrasli dobi (recimo prometne nesreče, nesreče pri delu), cerebralna paraliza in mišična distrofija pa sta obliki gibalne oviranosti, ki v veliki meri onemogočata samostojno opravljanje vsakodnevnih opravil (samostojno hranjenje, oblačenje ...) in zaposljivost, zaradi česar imajo te osebe pravico do invalidnine po Zakonu o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih oseb. Slednje velja tudi za osebe z motnjami v duševnem razvoju. Kot vidite, gluhi ne sodimo v nobeno od navedenih kategorij težkih invalidov.

Nadalje žal ne vem, ali imajo gluhi, ki jim je priznana 70-% telesna okvara iz časa, preden so se vključili v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, možnost, da dobijo celotno invalidnino za 100-% telesno okvaro, če na primer v času, ko so zaposleni (to je pokojninsko in invalidsko zavarovani) doživijo prometno nesrečo in pristanejo na invalidskem vozičku. V primeru, da navedeno ni možno in dobijo le del invalidnine (za razliko med 70 % in 100 %), bi bilo priznanje 100-% telesne okvare za gluhe kontraproduktivno, saj bi bili še bolj diskriminirani, kajti do invalidnine ne bi mogli priti niti, če bi v času pokojninskega in invalidskega zavarovanja oslepeli ali doživeli prometno nesrečo, zaradi katere bi ostali vezani recimo na invalidski voziček.

Torej če povzamem, bi bilo bolj smiselno določiti več ugodnosti, ki jih imajo osebe z določeno stopnjo telesne okvare, na primer da bi imeli že od 70-% telesne okvare možnost dobiti dohodninsko olajšavo za invalide, invalidnina pa bi bila neodvisna od tega, ali je oseba zavarovana, zmožna za samostojno življenje in delo ter kolikšne dohodke in premoženje ima.

2. Izobraževanje v znakovnem jeziku

Žal ob prebiranju prispevkov/komentarjev mladih gluhih oseb na Facebooku, ki obiskujejo Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana, opažam, da od približevanja izobraževanja gluhim in naglušnim v tem zavodu ni učinka. V zadnjih 15 letih se je naredilo že zelo veliko na tem, da bi se gluhe vsaj delno izobraževalo v znakovnem jeziku. Po mojih informacijah so tam zaposlene štiri gluhe in naglušne osebe, ki obvladajo slovenski znakovni jezik, pa tudi več tolmačev slovenskega znakovnega jezika, precej dlje v zgodovini pa je čas, ko je bil znakovni jezik v omenjenem zavodu prepovedan. Žal pa opažam, da je pismenost današnjih mladih gluhih,

ki hodijo v osnovno in srednjo šolo na Zavodu gluhih in naglušnih Ljubljana slabša od mnogih starejših gluhih, ki so se šolali v času, ko ne le da ni bilo nobenega učitelja, ki bi znal znakovni jezik, ampak je bil znakovni jezik celo prepovedan. Nasprotno pa opažam zelo velik napredek v izobraženosti tistih gluhih, ki so hodili v integracijo, in tistih gluhih, ki nosijo polževe vsadke, saj so mnogi doštudirali in so odlično pismeni.

Po mojem mnenju bi bilo bolje, da bi se vsi gluhi šolali v integraciji in da bi vsi, ki to lahko, dobili polževe vsadke (ker jim zelo pomagajo, so pa, kljub temu da jih imajo, še vedno gluhi, prav tako pa se lahko brez skrbi ukvarjajo z vsemi športi – kar tudi videvam v praksi).

3. Sprememba statuta Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in predsedniki mnogih društev gluhih in naglušni so gluhi (za vse žal ne vem, kakšen slušni status imajo). Predsedniki in člani upravnih odborov so tisti, ki vodijo delo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije in v društvih gluhih in naglušnih. Res imamo slišče sekretarje, ki pa opravljajo zgolj administrativno delo in izvajajo sklepe upravnih odborov. Potrebujemo jih med drugimi zaradi telefoniranja, da lahko na društvo pokliče tudi kdo od zunaj, saj klicni center za osebe z okvaro sluha tega trenutno še ne omogoča, ljudi, s katerimi prihajajo društva in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije v stik, pa tudi ni mogoče prisiliti, da bodo komunicirali pisno (pa še to je vprašanje, če jih bodo gluhi, katerih prvi jezik je znakovni jezik, razumeli, kaj šele sprejeli), še manj pa, da bodo komunicirali v znakovnem jeziku, saj je postopek učenja znakovnega jezika kot tujega jezika (kar za slišče znakovni jezik tudi je) zelo zamuden in dolgotrajen, torej tako kot pri učenju drugih tujih jezikov. Poleg tega so sekretarji tisti, ki se srečujejo z obiskovalci Zveze in društev in med njimi so tudi slišči in naglušni, ki ne znajo znakovnega jezika. Kot pa opažam, je branje z ustnic za gluhe težavno.

Da bomo lahko imeli tudi gluhe sekretarje, je treba ustvariti sistem, ko bi lahko slišči poklicali gluhe. Se pravi slišči bi govorili, gluhi pa bi klic prejeli v pisni obliki ali v obliki slovenskega znakovnega jezika (odvisno od tega, kaj bi jim bilo ljubše). Klicni center v sedanji obliki sicer omogoča, da gluha oseba pokliče različne institucije, ne morejo pa institucije klicati gluhih. Prav tako opažam, da tolmač na klicnem centru prekine stik z institucijo, še preden posreduje informacije gluhi

osebi, in potem gluha oseba ne more vprašati za dodatne informacije ali pojasnila. Vse to je pri komuniciranju med institucijami lahko moteče, saj je marsikdaj od pravilnega razumevanja odvisno, ali bo institucija lahko kandidirala na razpisu in tako dalje. Prav tako bi bilo potrebno, da je v društvu prisoten tolmač, ki bi tolmačil v primeru, če pride na pogovor oseba, ki ne zna znakovnega jezika. To pa je povezano z dodatnimi stroški, kar pa je zdaj, ko je kriza in se sredstva krčijo na vseh področjih, nesprejemljivo. Zaradi vsega navedenega bi bila ukinitve funkcije sekretarja na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije in v društvih gluhih in naglušnih neprimerna.

Prav tako bi bila neprimerna profesionalna funkcija predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, saj bi bil v navedenem primeru en predsednik izvoljen za nedoločen čas in ga gluhi ne bi mogli več voliti. Bolje bi bilo spremeniti volilni sistem, in sicer tako, da bi gluhi volili predsednika neposredno in ne prek delegatov. Enako bi lahko uvedli tudi za člane upravnega odbora, nadzornega odbora in drugih organov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Naj še dodam, da srečujem številne gluhe, ki tudi obstoječih pravic (pa ne samo tistih, ki se tičejo neposredno gluhih, ampak tudi številnih socialnih) ne poznajo in jih posledično ne koristijo. Na navedenem področju bi bilo treba izboljšati seznanjenost gluhih s pravicami. Tako sem recimo lansko leto srečal gluho osebo, ki ni vedela, da se mora po izgubi službe prijaviti na zavod za zaposlovanje, in je zaradi tega izgubila pravico do nadomestila za primer brezposelnosti, nekaj drugih gluhih oseb pa ni imelo urejene pravice do vavčerjev, čeprav bi jih zelo potrebovale.

Strinjam pa se s tem, da je treba boljše poskrbeti za zaposlovanje gluhih, saj vidim, da so mnogi dolgotrajno brezposelni. Prav tako se strinjam z zahtevami za dopolnitev vseh predpisov, v katerih so navedene pravice gluhih, vključno s pravkar sprejetim Pravilnikom o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila, in vse tehnične infrastrukture za gluhe (Klicni center za osebe z okvaro sluha, tolmačenje na televiziji, podnaslavljanje širšega izbora oddaj, podnaslavljanje v živo, uvedba specializirane televizije za gluhe in naglušne). Strinjam se tudi z uvedbo varuha človekovih pravic gluhih in naglušnih, ki bi sprejemal pritožbe na kršitve človekovih pravic gluhih in naglušnih. Prav tako se strinjam, da se vse pravice, pa ne le gluhih in naglušnih, ampak vseh invalidov, zberejo na enem mestu.

VISOKO NAD OBLAKI **(Neisha)**

Dragi, včasih želim si spet
splezat skozi okno in poletet
mimo dimnikov gor do neba
pravim, tam vse se začne in konča.

V tišini ustvarjena
plešem, ko orkester ljubezni igra,
iz mojih ust vre slap besed,
vem, ne razumeš me, a vse pove moj
pogled.

Le s tabo slišim ptice pet
visoko nad oblaki, visoko nad oblaki,
ognjemet in židan smeh,
visoko nad oblaki, oho, oho,
le s tabo slišim ptice pet.
Visoko nad oblaki, visoko nad oblaki,
ognjemet in židan smeh,
visoko nad oblaki, oho, oho!

Tiho lezejo dnevi v večer
in tiho v meni kriči nemir,
gledam valove, gledam zvezd trepet,
pojmem vetru nemo pesem,
tja želim si spet.

V tišini ustvarjena
pleševa, bosa sva, s kapljami dežja.
Čarobno jutro, peščeni grad,
srce v pesku in ti imaš me rad!

Le s tabo slišim ptice pet
visoko nad oblaki, visoko nad oblaki,
ognjemet in židan smeh,
visoko nad oblaki, oho, oho,
le s tabo slišim ptice pet
visoko nad oblaki, visoko nad oblaki,
ognjemet in židan smeh
visoko nad oblaki, oho, oho!

Peti slovenski posvet o rehabilitaciji oseb s polževim vsadkom

V mesecu oktobru je v Mariboru potekal peti slovenski posvet o rehabilitaciji oseb s polževim vsadkom. Glede na to, da sem bila na posvetu prvič in da sem predstavila temo, ki se je navezovala na lastne izkušnje obravnave odrasle osebe pred prejemom polževega vsadka, sta mi bila seveda vsa tematika posveta in tudi način organizacije zanimiva. Predstavljena tematika je podala uvid tako v medicinsko, pedagoško in v manjši meri tudi socialno obravnavo posameznikov, ki se v veliki meri prepletajo.

Dobre in jasne predstavitve s strani otorinolaringoloških klinik so pokazale medicinski vidik obravnave tekom posega in po njem. Zanimiva je bila predstavitev dejavnikov tveganja med operacijo in po njej. Pa vendar, prav vsak poseg v naše telo je tveganje in včasih je to treba vzeti v zakup in sprejeti odločitev, ki pa predvsem otrokom bistveno spremeni življenje. S prejemom polževega vsadka v zgodnjem otroštvu in ob ustrezni logopedski ter surdopedagoški obravnavi otrokov razvoj poteka brez večjih posebnosti in tako se ob intenzivni podpori okolja, v katerem živi, lahko vključuje v vsakodnevne dejavnosti.

Jasno je, da so starši pri obravnavi otroka z izgubo sluha tisti prvi, ključni in tudi najpomembnejši za uspešen razvoj njegovega govora in poslušanja. Vsekakor pa to od njih zahteva, da v določenem obdobju v veliki meri pozabijo na svoje potrebe in se popolnoma predajo delu z otrokom. Toda vložek se navadno obrestuje. Veliko je bilo statističnih prikazov uspešnih obravnav, več je bilo nastopov staršev, ki so prikazali videoposnetke uspehov svojih otrok in obenem tudi izpostavili svoje strahove ob soočanju z okvaro sluha pri svojih otrocih. Ko pa so udeleženci posveta postavljali vprašanja, so se pokazale dileme in dvomi, ker so možni tudi neuspehi. Včasih so namreč naša pričakovanja nerealna, kar lahko vodi v razočaranje.

Pokazala se je tudi potreba po večjem sodelovanju med modeli obravnave. Ob koncu smo imeli

delavnico, kjer smo s postavljanjem različnih odprtih in zaprtih vprašanj spoznali potrebo po poznavanju ustreznih pristopov do soljudi. Bila je zelo dobrodošla. Le na tak način lahko pridemo do ustreznih odgovorov!

Organizacija predavanja je bila ustrezna, dvorana je bila opremljena z ozvočenjem, žal pa ni bilo indukcijske zanke, niti ni bila na voljo možnost izposoje FM-sistemov. To se je pokazalo kot šibka točka predvsem takrat, ko predavatelji niso govorili jasno ali niso govorili v mikrofoni, in pri tujih predavateljih. Vsa predavanja so bila sicer tolmačena v slovenski znakovni jezik, po potrebi pa tudi simultano prevajanja v slovenščino in ustrezno ozvočena.

Kar nekaj je bilo prispevkov odraslih oseb po implantaciji, ki so izrazile svoje zadovoljstvo z vrnitvijo v svet zvokov, in menim, da so prav pripovedi odraslih tista nujno potrebna informacija za starše otrok s polževim vsadkom. Dejstvo namreč je, da je operativni poseg le majhen del poti. Večji in pomembnejši del je otrokovo učenje prepoznavanja zvokov in učenje govora, predvsem pa je izjemnega pomena vztrajanje pri nošenju vsadka kljub oviram, ki se pojavijo na začetku. S trdim delom pa večini uspe. Lahko se seveda zgodi, da žal komu, čeprav se trudi, ne. Človeško telo je izjemno zapleteno in se kljub vsem izpolnjenim pogojem za dobro rehabilitacijo, kljub ustrezni rehabilitaciji lahko zgodi neuspeh. Tega se je treba zavedati in tveganje sprejeti.

Sama sem kljub zapletom in nevšečnostim, ki sem jih imela pred operativnim posegom in po njem, izjemno zadovoljna in mi za odločitev nikakor ni žal, saj se je kakovost mojega življenja 4 mesece po implantaciji bistveno izboljšala. Tako sem imela možnost, da sem na posvetu poslušala, slišala in v pretežni meri tudi razumela vse povedano, česar mi moji slušni aparati niso več omogočali.

Vse informacije o posvetu so na voljo na spletni strani Centra za sluh in govor Maribor www.csgm.si, kjer si lahko pod rubriko »posvet« preberete celoten zbornik posveta, ki je na voljo tudi v elektronski obliki.

Medmeti na presečišču slovenskega besednega in znakovnega jezika

V sredo, 26. novembra, je v predavalnici Pedagoške fakultete v Mariboru potekalo gostujoče predavanje Matjaža Juharta, sekretarja Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in tolmača slovenskega znakovnega jezika, ki je ob letošnji razglasitvi 14. novembra kot dneva slovenskega znakovnega jezika spregovoril na temo slovenski znakovni jezik. Druga predavateljica je bila Ljubica Podboršek, tolmačka slovenskega znakovnega jezika, ki z neverjetno energijo in vztrajnim delom uveljavlja rabo znakovnega jezika v izobraževanju z izdajanjem učbenikov in slikovnih slovarjev ter ga promovira in mu odpira poti v javno življenje.

Gluhi sanjajo in razmišljajo o znakovnem jeziku

Ljubica Podboršek in Matjaž Juhart sta eminentna strokovnjaka in tolmača slovenskega znakovnega jezika. Matjaž Juhart je po poklicu profesor defektologije in strokovni delavec za invalidsko varstvo. S svojim zanimivim predavanjem nam je razjasnil, kako gluhi sanjajo, razmišljajo in so na vse mogoče načine povezani z znakovnim jezikom. Znakovni jezik gluhih temelji na uporabi rok, mimike obraza, oči in ustnic ter gibanju telesa. Prstna abeceda se lahko uporablja skupaj z znakovnim jezikom. Znakovni jezik je za gluhe jezik sporazumevanja. V njem se lahko izražajo, poleg tega pa jim le ta način sporazumevanja omogoča njihov optimalni razvoj. Znakovni jezik nima enake slovnice kot govorni jezik na istem geografskem območju, saj je znakovni jezik neodvisen od govornega in se razvija znotraj skupnosti gluhih. Svoje navdušujoče predavanje je zaključil z mislijo, da ima vsak človek 5 osnovnih potreb. Eno biološko in štiri psihološke. Biološka je potreba po preživetju, psihološke pa so potrebe po ljubezni, moči, svobodi in zabavi. In za vseh pet osnovnih potreb potrebuješ sočloveka, prav tako kot potrebuješ za sporazumevanje z znakovnim jezikom človeka, ki ti bo želel prisluhniti in deliti svoj pogled tudi s tabo. Zato je vsakodnevna komunikacija izjemno pomembna, saj nas izpopolnjuje, gradi in povečuje.

Iz glasu v kretnje in iz kretenj v glas

Ljubica Podboršek že več kot tri desetletja raziskuje, preučuje in ustvarja učbenike z željo, da bi se slovenski znakovni jezik uveljavil. Kot slišča je rasla v okolju gluhih staršev, spoznavala njihove vsakodnevne težave pri komuniciranju in včasih nerazumljiv odnos okolice. Že zelo mlada se je odločila za uveljavljanje znakovnega jezika v šolskem sistemu gluhih in naglušnih v Sloveniji. Ta namreč dolgo ni bil del uradnega šolskega predmetnika, učitelji pogostno niso znali kretati in tudi strokovnega gradiva za njegovo poučevanje v Sloveniji ni bilo. Podborškova se je izpopolnjevala v ZDA in z neverjetno energijo in vztrajnim delom uveljavljala uporabo znakovnega jezika v izobraževanju ter izdajala učbenike slovenskega znakovnega jezika.

Ljubica Podboršek vedno vztraja in snuje projekte, ki temeljito uveljavljajo slovenski znakovni jezik in ravno to je tudi spodbudilo njeno sodelovanje s profesorico Ireno Stramljič Breznik, ki je nastalo povsem spontano in iz zavzetosti ter radovednosti, odkriti kaj novega.

Tudi o medmetih lahko izvemo zelo veliko novega

Povod za predavanje je izdaja dveh monografij, ki se posvečata medmetu in njegovemu mestu v leksikalnem sestavu jezika. Prva (Irena Stramljič Breznik: Medmeti v slovenskem jeziku, 2014) je kot teoretična iztočnica najtesneje povezana z monografijo (Irena Stramljič Breznik, Ljubica Podboršek: Medmeti na presečišču slovenskega besednega in znakovnega jezika, 2014), ki skuša medmete in njihovo rabo prikazati z vidika dveh naravnih jezikovnih kodov in tako vzpostaviti most med sliščimi in nesliščimi ter s tem posledično prispevati k neobremenjenemu sprejemanju drugačnosti in drugačnih. Veliko nas je takšnih, ki ne bi nikoli pomislili, da je o medmetih mogoče napisati kar dve izvrstni, poučni in predvsem zelo zanimivi knjigi, ki bosta mnogim v izjemno veliko pomoč.

Tehtno dopolnilo slovenskega jezikoslovja

Monografija Irene Stramljič Breznik Medmeti v slovenskem jeziku prinaša celovit oris besedne vrste, poimenovane medmet, glede na njene razvojne, pomenske in tvorbenne značilnosti, pa tudi glede na obseg in področje njene rabe. Poseben

prispevek monografije – glede vsebinske specifičnosti in tehtnosti – predstavlja tudi poglavje o medmetih v aktualni jezikovni rabi, kakršno zrcali korpusno gradivo, ki zajema besedila govornega in pisanega jezika, zato monografiji jezikoslovno aktualnost zagotavlja zlasti troje: novi vidiki obravnave medmeta kot doslej obrobneje obravnavane besedne vrste, problemska širina obravnave ter optrost orisa aktualne rabe medmetov na sodobne (elektronske) gradivske vire.

Most med obema enakovrednima jezikovnima sistemoma

Monografija *Medmeti* na presečišču slovenskega besednega in znakovnega jezika prikazuje medmete v slovarski pojavnosti besednega jezika in njihovo izbrano presečno množico protistavno sooča z izražanjem v slovenskem znakovnem jeziku. V začetnem poglavju so predstavljene temeljne lastnosti medmetov, ob tem pa je prikazan njihov leksikografski zapis v treh referenčnih slovarjih, nastalih v obdobju med koncem 19. in začetkom 21. stoletja. Temu sledi prikaz temeljnih značilnosti znakovnega jezika. Slednje naj bi pritegnilo zlasti sliščega bralca. Ta naj bi se ustavil in zamislil nad naglico svojega vsakdana, v katerem je vse manj časa za sprejemanje sebi enakih ljudi, kaj šele drugačnih,

in hkrati ozavestil spoznanje, da poleg sveta glasov in hrupa obstaja tudi svet tišine ter ob govoricu glasovnega jezika še govoricu kretenj. Poseben izziv in novost knjige pa je prikaz izbranih medmetov slovenskega besednega jezika v slovenskem znakovnem jeziku.

14. november – dan znakovnega jezika

Predavanje je bilo v prvi vrsti namenjeno vsem profesorjem in študentom, ki se izobražujejo za osnovo- in srednješolske profesorje. Zanje kot bodoče učitelje obstaja velika verjetnost, da se bodo pri svojem poklicnem delu srečali z gluhih ali naglušnim učencem ali dijakom. Zato je še toliko pomembneje, da kaj o tem izvedo tudi v času študija, v katerem je tovrstnih izobraževalnih vsebin, sodeč po izkušnjah, mnogo premalo. Na povabilo predavanja so se odzvala tudi združenja, ki delujejo v korist osebam z okvaro sluha.

Dogodek je povsem aktualen tudi v kontekstu 14. novembra, ki je bil letos prvič razglašen za dan slovenskega znakovnega jezika. Nenazadnje pa je sodelovanje strokovnjakov tako slovenskega besednega kot znakovnega jezika nujna zaveza obeh strok, da vsaka po svoje in hkrati obe skupaj skrbita za obe različici materinščine.

Maja Lamovšek

Prepolna predavalnica Pedagoške fakultete

Drugačnost sporazumevanja

Nedavno sprejet Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila je marsikomu olajšal položaj, v katerem se nahaja. Žal pa je obenem iz pogojenosti do dostopa nekaterih pripomočkov jasno vidno nerazumevanje tistih gluhih, ki niso uporabniki slovenskega znakovnega jezika, pa tudi nerazumevanje situacije, v kateri se nahajajo težko naglušni.

Razumeti gluhotu pomeni upoštevati tudi življenjsko obdobje, v katerem je nastala, in posledično sprejeti drugačnost sporazumevanja. Zavedati se je treba, da veliko težko naglušnih in gluhih ljudi (po definiciji govorimo o gluhoti, ko je izguba sluha večja kot 91 decibelov) sluh izgubi postopoma in se tako s popolno izgubo sooči šele v odrasli dobi. In ker se razvijamo, živimo in delamo v sliščem okolju, je naša osnovna komunikacija predvsem govorna. Glede na vpetost v svet zvokov se seveda odločamo za uporabo novih tehnologij, ki so na tržišču in nam omogočajo boljše poslušanje in razumevanje.

Torej imamo na eni strani gluhe osebe, ki uporabljajo slovenski znakovni jezik kot osnovni način komunikacije, na drugi strani pa gluhe osebe, ki za svojo komunikacijo uporabljajo govor in najmočnejše slušne aparate, vendar ti žal navadno pomagajo le v osebni komunikaciji (na kratki razdalji z eno osebo). In kljub temu Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila ti dve skupini razdeli in pripomočke pogoji z izkaznico, ki opredeljuje pravico do uporabe slovenskega znakovnega jezika (oziroma tolmačenja). Saj konec koncev slovenski znakovni jezik lahko uporabljamo prav vsi.

Sprašujem se, zakaj vendar je tako težko razumeti, da vsi gluhi pač niso uporabniki slovenskega znakovnega jezika. Zakaj je tako težko razumeti prelingvalno in postlingvalno izgubo sluha? Pri obeh je posledica enaka. Izguba sluha in nezmožnost dobre komunikacije brez podpore. Tako navadno prelingvalno gluhi za sporazumevanje koristijo slovenski znakovni jezik ter uporabijo podporo tolmača, postlingvalno oglušeli pa slušne aparate, polžev vsadek ipd. Kje je torej upoštevanje drugačnosti in nudenje enakih možnosti? Kje je razumevanje, da oglušijo lahko prav vsak? In da osebi, ki oglušijo v odrasli dobi in je njeno socialno okolje slišče, znanje slovenskega znakovnega jezika žal ne koristi prav dosti. Naše makrookolje se ga namreč ne bo naučilo in je pravzaprav utopično razmišljati o tem.

Seveda ne gre zanemariti niti dejstva, da so problemi v komunikaciji izraziti že pri okvarah z izgubo sluha 70 decibelov in več. V tem obdobju naglušnosti se navadno pojavi tudi potreba po dodatni podporni tehnologiji, ki omogoča ustrežnejše vključevanje v okolje, torej poleg slušnih aparatov še FM-sistemi in podobne podpore.

Nekateri pripomočki pa bi na splošno morali biti univerzalni, saj bi, če izhajam iz lastne izkušnje, tudi pri srednje težki naglušnosti potrebovala prilagojeno elektronsko varuško. Ko spiš, pač spiš brez slušnih aparatov in tako vsekakor ne slišiš. To je vendar logično. Enako je seveda z budilko.

Pogosto se poudarja socialne stiske gluhih oseb. Treba pa je vedeti, da se prav tako v finančnih stiskah lahko znajdejo osebe, ki uporabljajo najmočnejše slušne aparate. In te stiske so še večje ob vsaki potrebi po menjavi le-teh. Zahtevnejši slušni aparati so namreč na voljo z doplačili, ki nikakor niso nizka in se pojavijo vsakih 6 let, ko so slušni aparati iztrošeni. Ta doplačila so pogosto izvedena z najemanjem posojil in seveda s prikrajšanjem kakovosti življenja sebe in tudi družinskih članov.

V mojem primeru so stroški za slušne pripomočke v 20 letih dosegli približno vsoto 6.000 evrov. To vsekakor ni malo. Sama sem imela srečo in prijaznega delodajalca, ki mi je v letih »slovenskih debelih krav«, kakor radi imenujemo obdobje pred varčevalnimi ukrepi, pomagal pri nakupu pripomočkov v polovičnem znesku. Pa vendar, kako je bilo tistim naglušnim, ki niso imeli dodatne pomoči?

Zavedati se je treba, da slušni aparat nosimo v povprečju 14 ur dnevno vsak dan. In logično je, da je elektronika v aparatih podvržena zunanjim vplivom in se iztroši. Zato me neizmerno žalosti, ker ni razumevanja, da si prav tisti posamezniki, ki si stežka kupijo slušni aparat, zanje najbolj koristen, seveda ne morejo privoščiti še ostalih pripomočkov – ki pa so v Pravilniku o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila pogojeni s pravico do tolmačenja oziroma uporabe slovenskega znakovnega jezika ali pa so izpuščeni. Resnično žalostno in ignorantsko, lahko rečem.

Po drugi strani pa me preseneča pritoževanje, da za nekatero tehnologijo ni namenjenih dovolj sredstev, ker prehitro zastara. Ne morem se strinjati s tem. Za slušne aparate je opredeljena trajnostna doba 6 let. Kako obremenjeni so, sem omenila. In tehnologija na tem področju napreduje z vrtoglavo hitrostjo. Pa vendar nekako sprejemamo situacijo.

Prav pa je tudi, da si priznamo, da tako zelo, kot so obremenjeni slušni aparati in različni vsadki, nikoli ni obremenjena ostala podporna komunikacijska tehnologija. Prav tako je tudi prav, da si priznamo, da ne znamo uporabljati vseh funkcij na telefonih in na računalnikih in da za predpisano vsoto lahko dobimo dovolj kakovostno tehnologijo, ki nam ustreza. Tudi videotelefonijo.

Pravilnik določeni skupini nudi veliko. Preostala skupina je imela žal premalo podpore pri uveljavljanju enakih pravic in nujno potrebno je ozavestiti, da smo tako pre- kot postlingvalno gluhi in naglušni v enaki situaciji. Ne slišimo ali pa premalo slišimo. Pa vendar vsi želimo komunicirati. Potreba nam je skupna, le zadovoljimo jo vsak na svoj način. In to je treba sprejeti ter delati v korist vseh, ne le določene skupine.

Darja Pajk

RACIO – pogled na prehojeno pot

V družbi RACIO iz Celja imamo bogato zgodovino na področju dela z gluhi in naglušnimi osebami. Pohvalimo se lahko z več kot 15-letnim strokovnim sodelovanjem in razvojnim delom, ki ga vedno znova nagradujemo z novimi delovnimi in življenjskimi izzivi.

Začetki segajo v leto 1998, ko smo se ob dobrem sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje in njegovimi območnimi službami ter Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije in njenimi regijskimi društvi odzvali na potrebe gluhih in naglušnih oseb. Lotili smo se eksperimentalnega prilagajanja treh programov aktivne politike zaposlovanja gluhih in naglušnih. Programe smo izvajali v letih 1998 in 1999, temeljili pa so na pridobivanju mehkih znanj, pospeševanju zaposlovanja in spodbujanju ustvarjalnega in podjetnega razmišljanja. Delovali smo na celotnem teritoriju Slovenije.

V tem obdobju smo bili izbrani tudi za izvajanje programov usposabljanja in izobraževanja zaposlenih v invalidskih podjetjih. Izvajali smo programe s področja razvoja človeških virov, usposabljanja za delo z invalidnimi osebami, urjenja medosebnih veščin, komuniciranja itd. Delodajalcem smo predstavili značilnosti zaposlovanja in dela z gluhi in naglušnimi ter tako odpirali vrata za njihovo usposabljanje in zaposlovanje.

Rezultati izvajanja programov usposabljanja in izobraževanja zaposlenih v invalidskih podjetjih in programov za gluhe in naglušne so bili zelo pozitivni in spodbudni, zato smo v letu 2001, po izboru na razpisu Zavoda RS za zaposlovanje, ponudili še več programov s področja usposabljanja in izobraževanja za gluhe in naglušne ter zaposlene v invalidskih podjetjih. Oblikovali smo celovit model nudenja pomoči gluhi in naglušni osebam pri

reševanju problemov brezposelnosti na področju celotne Slovenije. Od leta 2001 se povezujemo v številna evropska partnerstva.

V okviru evropskega programa Vseživljenjsko učenje Leonardo da Vinci smo skupaj s partnerji iz Avstrije, Češke, Slovaške in Madžarske začeli izvajati projekt Transition, katerega področje je delo z invalidnimi mladimi in mladimi s posebnimi potrebami na prehodu iz šole na trg dela. Posebno močan poudarek je bil dan tudi gluhi in naglušni mladim, ki potrebujejo veliko pozornost in pomoč pri nadaljnjem razvoju življenjske in poklicne kariere.

Skozi razvojne in finančne možnosti smo nadgrajevali projekt z aktualnimi vsebinami in ga prilagajali slovenskim razmeram. S projektom Prehod mladih s posebnimi potrebami iz šole na trg dela ali krajše Prehod smo v obdobju od leta 2010 do leta 2013 nadaljevali iskanje rešitev za sistematično skrb pri nujenju podpore mladim s posebnimi potrebami za lažji prehod iz šole na trg. Financiran je bil s strani Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Delo z mladimi s posebnimi potrebami nadaljujemo skozi dveletni projekt Stičišče Prehod, s katerim smo pričeli v marcu 2014. V okviru projekta izvajamo celovit model pomoči mladim s posebnimi potrebami pri prehodu iz šole v svet dela. Delujemo na dveh lokacijah, v Celju za savinjsko regijo in Kranju za gorenjsko regijo. Projekt sofinancira Finančni mehanizem EGP iz Norveške, sklad za nevladne organizacije.

Tako v projektu Prehod kot v projektu Stičišče Prehod je naš partner Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Gorenjske AURIS Kranj.

Mednarodni projekt Museum Sign Language Guide, ki smo ga v okviru evropskega programa Vseživljenjsko učenje Grundtvig s partnerji iz Avstrije in Nemčije izvajali v letih od 2007 do 2009, je

bil namenjen razvoju videovodnika po muzeju za gluhe in naglušne osebe. V družbi RACIO ves čas delujemo na področju dostopnosti kulture gluhim in naglušnim osebam in razvijanja zaposlitvenih možnosti na tem področju.

Projekt Sign Library, ki smo ga z Medobčinskim društvom gluhih in naglušnih Gorenjske Auris Kranj in s partnerji iz Madžarske, Avstrije in Nemčije izvajali v okviru evropskega programa Vseživljenjsko učenje Grundtvig v letih od 2009 do 2010, je temeljil na prevajanju leposlovnih del v znakovni jezik, da jih lahko gluhi uporabljajo v obliki videoknjig. Znakovne knjige so dostopne na spletnih straneh osrednjih knjižnic po Sloveniji. V okviru projekta pa je bila razvita tudi virtualna knjižnica signlibrary.org, ki gluhe v slovenskem, madžarskem, avstrijskem, nemškem in mednarodnem znakovnem jeziku spodbuja k branju.

Od leta 2006 dalje imamo s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti podeljeno koncesijo za področje zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja invalidov. Storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajamo v skladu s sprejetimi standardi. Ves čas sodelujemo tudi pri mednarodnih projektih, ki omogočajo aktivno vključevanje in razvoj novih delovnih priložnosti za gluhe in naglušne. Aktualne projekte bomo predstavili v eni izmed prihodnjih števil.

Ko pogledamo na prehojeno pot, s ponosom ugotavljamo, da korenine tega strokovnega delovanja

segajo že v leto 2000, ko smo bili na razpisu Zavoda RS za zaposlovanje izbrani za izvajalca programov poklicne rehabilitacije invalidov in drugih teže zaposljivih oseb. Od decembra 2002 dalje pa smo bili izbrani tudi za gluhe in naglušne osebe za ves teritorij Slovenije.

Novo koncesijsko obdobje se je pričelo januarja 2014 in bo trajalo 6 let oziroma do konca leta 2020. Z mobilnim timom delujemo za gluhe in naglušne na vseh območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje. V procesu zaposlitvene rehabilitacije se pri delu z gluhi in naglušnimi povezujemo s številnimi delodajalci na lokalnem, regijskem in nacionalnem nivoju. To so gospodarske družbe, javne službe in nevladne organizacije, s katerimi poslovno in strokovno sodelujemo že vrsto let. Uspešno sodelovanje se kaže tudi v povezovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije in njenimi regijskimi društvi. Z vsemi akterji ohranjamo dobro sodelovanje in ga nadgrajujemo, ves čas pa vzpostavljamo tudi nove stike s potencialnimi delodajalci.

RACIO je tim strokovnjakov z dolgoletnimi izkušnjami in interdisciplinarnim, aktualnim znanjem, pridobljenim na nacionalnem in mednarodnem nivoju. Tim, ki verjame, da lahko s pozitivno naravnostjo, korektnim sodelovanjem in povezovanjem dosega visoke cilje in rezultate na področju razreševanja problemov življenja in dela gluhih in naglušnih tudi vnaprej.

Mag. Tatjana Dolinšek,
mag. Karmen Vodenik

Racio s projektno skupino ob kipu Alme Karlin v Celju

Invalidsko podjetništvo ali spodbujanje razvoja podjetniških idej za zaposlovanje gluhih in naglušnih

Danes se veliko govori in piše o projektih, podjetjih, posvetih, konferencah, podatkih in idejah s področja socialnega podjetništva. Za njegovo polno uveljavitev in delovanje se v naši družbi še vedno trudimo ustvariti ustrezno podporno okolje.

V nasprotju s socialnim podjetništvom pa je invalidsko podjetništvo pojav, koncept in praksa, znotraj katerega se je razvila vrsta oblik uresničevanja podjetniških idej, ki jih v delovanju spremlja in podpira tudi vrsta podpornih ukrepov. Zaposlovanje invalidov je namreč področje, ki je za razvijanje različnih podjetniških pobud lahko zelo zanimivo. Tudi programi pospeševanja samozaposlovanja so se izkazali za zelo učinkovite pri razreševanju problemov brezposelnosti v preteklosti, zato upamo, da jih bodo na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje v prihodnjih letih spet začeli izvajati. Med brezposelnimi so tudi invalidi, ki so kreativni, sposobni in podjetni ter želijo s podjetniškimi zamislimi poskrbeti za svojo zaposlitev in zaposlitev drugih.

Tako smo v praksi najpogosteje priča primerom, da:

- podjetnik ustanovi podjetje, zavod, društvo, za drugo, ustanovo ali pridobi status samostojnega podjetnika in usposablja ter zaposluje invalide,

- invalid sam, ki se odloči za ustanovitev podjetja ali kakšne druge oblike poslovnega delovanja, tako poskrbi za svojo zaposlitev in v perspektivi tudi za usposabljanje in zaposlovanje drugih invalidov.

Med nosilci podjetniških idej so tudi zakonci, starši, otroci ali drugi družinski člani invalidov, ki v obliki invalidskega podjetništva razrešujejo problematiko zaposlovanja. Tako je na primer oče dveh mladenk z okvaro sluha ustanovil Zavod Anja deafski, v katerem že od lanskega leta usposablja in zaposluje predvsem gluhe in naglušne invalide ter izvajajo različne programe aktivne politike zaposlovanja.

S sprejetjem in spremembami Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov so bile podane podlage za delovanje povsem novih oblik zaposlovanja invalidov, kot so zaposlitveni centri in programi socialne vključenosti. Posodobljene so bile tudi podlage za delovanje invalidskih podjetij v Sloveniji. V prihodnjih številkah bomo predstavili ideje in zanimivosti iz prakse delovanja različnih oblik invalidskega podjetništva.

**Mag. Tatjana Dolinšek,
Simona Korez, spec.**

Odbor naglušnih Slovenije pri ZDGNS, Drenikova 24, 1000 Ljubljana

CENTER MOŽNOSTI

tehnično-informacijska pisarna za osebe z okvaro sluha

Pri nas lahko preizkusite različne tehnične pripomočke za gluhe in naglušne.

Center možnosti je odprt vsak delovni dan, obisk pa morate predhodno najaviti. Nahajamo se na Drenikovi 24 v Ljubljani.

Vsak dan smo od 9. do 14. ure dosegljivi

na tel. št. 01/505 80 46 ali

po elektronski pošti naglusni@zveza-gns.si.

Brezplačno vam nudimo:

- preizkus tehničnih pripomočkov in svetovanje,
- informacije o pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- pravno svetovanje s področja zdravstva in invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

Razstava likovnih del in dobrodelna dražba

Zadnji četrtek v septembru je likovna kolonija gluhih slikarjev, ki je v začetku junija v organizaciji Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče in Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije potekala na Konjiškem, z dražbo dobila epilog.

Likovna dela na dražbi

Rezultat tridnevnega likovnega ustvarjanja so bila čudovita dela, ki odražajo lepote konjiškega mestnega jedra, Žičke kartuzije, Zlatega griča in še bi lahko naštevali. Razstava je bila postavljena v avli kulturnega doma v Slovenskih Konjicah, pri postavitvi pa nam je pomagala gospa Heda Vidmar Šalomon, likovnica in članica Društva likovnikov in fotografov Slovenske Konjice, ki je svoje delo odlično opravila. Obiskovalci so si lahko ogledali, kako so gluhi in naglušni likovniki začutili Konjice z okolico, prav tako pa smo z uspešno dražbo treh izbranih slik osebam z okvaro sluha pomagali do novih tehničnih pripomočkov.

Dražili smo likovna dela Draga Jermana in Staneta Intiharja, pri tem pa nam je pomagal priznan dra-

Predaja likovnega dela županu Občine Slovenske Konjice g. Miranu Gorinšku

Stane Intihar je predsedniku društva Matevžu Marinku v spomin podaril sliko Cerkniškega jezera

žitelj Mitja Meršol. V sklad za nakup tehničnih pripomočkov so z nakupom del svoj delež prispevali Občina Slovenske Konjice, konjiški odvetnik Matej Nečemer in Lions klub Slovenske Konjice. Nekaj podjetij in organizacij je v ta namen prispevalo tudi donacije.

Program sta povezovali članica društva Nina Jeranko in tolmačka Marija Koser. Za dve glasbeni točki je poskrbela podpornica članica društva Lara Podergajs. Vse zbrane so nagovorili tudi predsednik društva Matevž Marinko, sekretar za kulturo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije Anton Petrič in župan občine Slovenske Konjice Miran Gorinšek. Na koncu dražbe se je v imenu uporabnikov, ki potrebujejo prilagojene tehnične pripomočke, sodelujočim na dražbi zahvalila Lucija Brumec. Pristrčna hvala vsem, ki ste kakorkoli pripomogli, da smo prirediteljem uspešno izpeljali. Iskreno se zahvaljujemo tudi kupcem likovnih del ter vsem donatorjem!

Vanja Marinšek

Dražbo je vodil Mitja Meršol

Predavanja

V jesenskem času smo v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče zopet pričeli z rednimi mesečnimi predavanji.

Septembra smo obiskali DARS-ov center za spremljanje prometa, ki se nahaja na Vranskem. Zaposleni so nam pripravili zanimivo predavanje o tem, kako spremljajo promet na avtocesti, ter nam predstavili pravila varne vožnje po avtocesti. Oglledali smo si tudi nekaj videoposnetkov vožnje v napačno smer ter ostalih nepravilnosti, ki jih ljudje počnejo.

Predavanje o tehničnih pripomočkih

Ogled centra za spremljanje prometa

V mesecu oktobru pa nam je gospa Tanja Giuliatti predavala o higieni zob in ustne votline. Pokazala nam je, kako se pravilno čisti zobe in katere pripomočke poleg ščetke še potrebujemo, da bodo naši zobje res čisti. Vsak, ki se je predavanja udeležil, je prejel tudi praktična darila. Pripravili pa smo tudi predstavitev Pravidnika o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila. Uporabnikom smo prikazali pravilnik in listo tehničnih pripomočkov ter pogoje, pod katerimi jih lahko uveljavljajo.

Vanja Marinšek

Aktivni v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje

Člani našega društva smo spet dobili zelo zanimivo vabilo od naše Metke, ki poskrbi, da smo vedno dobro obveščeni o vsem. Aha, vas zanima, kakšno je bilo vabilo? Ja, takoj vam zaupam. Metka nas je povabila na izdelavo ikeban za dan vseh svetih. Kar precej nas je prišlo. Rožice in vse potrebno je bilo že pripravljeno, čakali smo samo še našo cvetličarko, ki sta jo aktivirala kdo drug kot Franc in Irena. Gospa Jožica nam je dala napotke, kako z izdelavo ikebane začeti. Seveda pa so bile naše želje zelo različne, tako da je bila vsaka ikebana unikat.

Kar precej članic je bilo zelo ustvarjalnih, dodobra so se potrudile in popolnoma same izdelale svojo ikebano. Jaz in še nekaj drugih pa smo bolj zaupale spretnim rokam naše gospe Jožice, vseeno pa smo njeni ustvarjalnosti sledile in se tudi kaj naučile.

Spet je minil en zelo aktiven in poučen popoldan. Beseda »hvala« je za našo Metko, Franca in Ireno premalo, pa vseeno, hvala vam za ves vložen trud in čas v imenu vseh, ki smo svoj izdelek lahko odnesli domov in ga prvega novembra položili na grobove.

Milica Krašovec

Udeleženci ob končnih izdelkih

Praznik Občine Šmartno ob Paki, otvoritev indukcijske zanke in podelitev priznanj darovalcem krvi

V Občini Šmartno ob Paki vsako leto praznujemo občinski praznik na praznik Svetega Martina. Letošnje prireditve v okviru občine so se začele konec oktobra in ko tole pišem, še vedno trajajo. S svojim pisanjem se bom dotaknil le programa, ki sem ga napisal v naslovu.

Glavni veseli del je bil na Martinovo soboto, 8. novembra, v Martinovi vasi. Tukaj se je dogajalo zelo veliko prireditev, vaški vozovi s prikazi starih običajev, Martinov krst, razglasitev najkletarja, dražba Martinove goske, pokušina vzorcev mladega vina in seveda zabava pozno v noč z ansamblom Šepet in Robertom Goličnikom.

V nedeljo je bila v farni cerkvi slovesna maša v čast Svetega Martina. Na slavnostni seji občinskega sveta s podelitvijo občinskih priznanj je bilo zelo lepo slišati govor župana Janka Kopušarja. Povedal je, da je zelo vesel pridobitev nove pitne vo-

de, posodobitve asfaltnih prevlek, regulacije reke Pake, skratka, vseh zadev je bilo zelo veliko, vse pa so bile odraz potreb v občini. Pohvalil je dobro delo občinskega sveta, vaških skupnosti in seveda društev, ki so vpeta v občino. Prireditev je bila zelo lepa, z glasbenimi točkami, pesmi so zelo lepo zapeli člani mešanega pevskega zbora Šmartno ob Paki. Res lepa in preprosta prireditev, ki se je je udeležilo tudi veliko uglednih osebnosti in župani sosednjih občin.

Sledila so priznanja ob občinskem prazniku. Da je teh priznanj vedno premalo za vse, ki bi jih lahko prejeli, je bilo poudarjeno, pa vendar so izbrali tiste, ki so v tem letu izstopali. Da ne naredim komu krivice, bom raje povedal, da sem tudi kot občan Šmartnega ob Paki vse poznal, razen teh pridnih mladih, ki so prejeli priznanja župana mladim. To so Matej Brunšek, Anja Gorčan, Lidija Podbregar, vsak na svojem področju. Priznanje župana pa so prejeli tudi Boža Polak, Jože Aristovnik, podjetje za predelavo plastičnih mas MPT, d. o. o. V spominu

Nastopajoči

mi je ostalo, da so zelo uspešni kot podjetje, da je zelo veliko zaposlenih iz naše občine, predvsem pa da ne poznajo krize, da se uspešno prebijajo na trgu, njihov direktor pa je Darko Meh. Grb občine je prejel Franc Štefančič za družbeno-politično delo, aktiven gasilec, član upokojenskega društva in društva invalidov, pomagal je pri obiskovanju bolnih na domu in razvažanju paketov in še veliko lepega sem slišal o njem. Dobitnika plakete občine sta tudi moški pevski zbor in Franc Klančnik, za prispevek na kulturnem področju in za ohranjanje slovenske ljudske pesmi ter prenašanje ljubezni na mlajše rodove. Da ne pozabim, zapomnil sem si tudi plaketo občine Ivanu Glasenčniku za njegov prispevek na humanitarnem področju Rdečega križa in civilne zaščite. Z gospodom Ivanom sva potem seveda sodelovala pri naslednji prireditvi, ki jo bom opisal. Naj končam s tem, da je bila občinska proslava lepa in se je končala z druženjem v avli kulturnega doma ob zakuski in kapljici rujnega. Kramljali smo še kar nekaj časa in seveda pridobiš tudi kakšna nova poznanstva. Župan Janko pa se je lahko malce oddahnil, saj je bilo za njim največje breme te prireditve.

V sklopu prireditev ob občinskem prazniku pa je bila seveda za Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje največja pridobitev otvoritev indukcijske zanke v občini Šmartno ob Paki. Skupaj z obema odboroma Rdečega križa smo prireditve pripravili v soboto, 15. novembra, v dvorani Marof javnega zavoda Mladinski center Šmartno ob Paki, kjer je vgrajena indukcijska zanka. Program je povezoval gospod Tomaž, ki me je zelo prese-netil, saj je odlično opravil povezovanje prireditve. Na začetku je vse pozdravil župan Janko Kopusar. Poudaril je pomen krvodajalcev, med njimi je tudi sam. Prav tako je omenil indukcijsko zanko za naglušne. Med prireditvijo so člani našega društva odigrali tudi dve igri. Prva igra Maser Jaka, ki sta jo odigrala Marija in Milan Varžič, je bila zelo lepo sprejeta, saj je izzvala salve smeha. Sam sem ob nagovoru povedal, kaj indukcijska zanka je, za koga pride v poštev in kakšna pridobitev je to. Marsikdo je prvič slišal za omenjeno napravo, spraševali so, kje se to vidi in kako deluje.

Zanimanje je bilo veliko, saj je v tej občini kar nekaj oseb, ki uporabljajo slušne aparate in bodo sedaj lažje spremljali vse, kar se dogaja na odru. Sledile so podelitve priznanj krvodajalcem za večkratno odvzem krvi. V občini Šmartno ob Paki je takšnih humanih oseb zelo veliko. Nekateri so darovali kri od desetkrat pa tja do stodesetkrat. Čestitke vsem krvodajalcem tudi v mojem imenu. Sam sem jo prav tako daroval že velikokrat.

Udeleženci prireditev

Največkrat jo je daroval Valter Golob, ki se je na koncu tudi zahvalil v imenu vseh krvodajalcev. Vsi so prejeli priznanja za to humano dejanje, kajti kri rešuje življenje.

V vmesnem času je naše društvo odigralo še skeč Klop v parku. Tudi tukaj je Milan, ki je pravi komik, požel velik aplavz. Igrali so še Natalija in Klemen Javornik, Franc Jurko in moja malenkost. Igri je napisal Lojze Dobovičnik. Minil je lep in prijeten sobotni popoldan, ki je za nas, osebe z okvaro sluha, nov mejnik v tej občini. Prav tako je to pomembna pridobitev za vse poznejše generacije. Objekt pa je seveda prilagojen vsem invalidom, tako gibalno kot senzorno.

Po omenjenem dogodku smo se še dolgo pogovarjali in se družili v sproščenem ozračju zakuške, ki jo je pripravila gostilna Malus, in domači kapljici. Oglasila se je tudi frajtonarica Timoteja Krefta in zapela se je kakšna pesem. Naj omenim, da je tudi župan Janko pohvalil vse in rekel, da je prav, da smo zadevo speljali skupaj z Rdečim križem, s čimer se popolnoma strinjam. Dvorana je bila seveda nabito polna in odmevnost ter sodelovanje med društvi je vsekakor samo dobrodošlo.

Ob tem zapisu bi se zahvalil vsem, ki so pomagali, da je prireditev tako lepo uspela. Zahvala gre seveda najprej Občini Šmartno ob Paki in županu Janku Kopusarju, pa še Mariji Lesnjak, ki je organizirala vse zadeve okrog te prireditve, Ivanu Glasenčniku, Tomažu Potočniku in direktorici Mladinskega centra Mirjam Povh za vso pomoč. Želim, da bi tudi v bodoče tako lepo sodelovali, saj v slogi je moč, in če lahko le malenkost izboljšamo življenje osebam, ki slabše slišijo, smo naredili velik korak naprej v humano družbo.

Franc Forštner

2000 let Emone

Naše društvo, Društvo gluhih in naglušnih Koper, se je napotilo na ogled Ljubljane, na ogled vsega tistega, česar nikoli nismo videli niti zaznali. Ljudje vedno hitimo in nikoli nimamo časa. No, ta dan smo si dali duška.

Najprej smo si ogledali živalski vrt. Zdi se mi skoraj neverjetno, da ga polovica prisotnih še nikoli ni videla, kaj šele obiskala. Z železniške postaje smo šli peš skozi Park Tivoli, po Večni poti tja in nazaj. Nekateri so prvič videli slona, dvogrbo kamelo, leve, tigre in, seveda najzanimivejše, opice. Sam sem videl tudi zagrebški in beograjski živalski vrt. V Beogradu mi je opica ukradla kapo z glave. Bil sem brigadir v Novem Beogradu leta 1949, star 15 let. Kasneje mi jo je krotilec vrnil.

Po večurnem ogledu ZOO-ja smo se zapeljali v center mesta, do Gruberjevega prekopa, in se z ladjico popeljali po Ljubljani. Pluli smo pod vsemi mostovi. Zelo mi je bilo všeč, ko sem od spodaj navzgor videl panoramo starega mestnega jedra. Vodič na plovilu je marsikaj povedal in opisal. Pokazana je bila rojstna hiša Janeza Vajkarda Valvasorja, avtorja Slave vojvodine Krajnske, videli smo židovsko četrt oziroma hišo in stavbe zgodnjega in poznega baroka, stvaritve največjega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Po njegovih načrtih so bile grajene palače na Dunaju, v Pragi in še kje po Evropi. Izstopa tudi Plečnikova cerkev v Bogojini v

Prekmurju, kar je prava paša za oči. Vodič je tudi nekaj povedal o argonavtih, ki so pripluli po Donavi, Savi in Ljubljanici do Vrhnike, kjer so ladjo Argo razstavili in jo prenesli do Jadranskega morja. Tam so jo ponovno sestavili, vendar pa naj bi gredelj vlekli po tleh. Pred leti sem nekje bral, da so pri Kozini v kraški kamen klesali drsnico za gredelj, ki da je še vedno razvidna. Argonavti je lep roman z vodjo odprave Jazonom. Iz Kolhide se prek Črnega morja odpravijo v Tesalijo, kamor so šli iskati zlato runo (ovčji samec, oven). Omenja kraljevo hčerko Medejo, ki se je zaljubila v Jazona in odpotovala z njim. Na otoku Aja v Jadranskem morju naj bi jih čarovnica Kirka za pol leta začarala v prašiče. Celotna epopeja naj bi trajala 2 leti. To je lep in zanimiv roman izpod peresa Radoslava Rudana in priporočam vam, da ga preberete. V naši družinski knjižnici je že 70 let.

Piko na i smo doživeli v muzeju »Dva tisoč let Emone«.

Emona, mesto v imperiju

Emona, prvo načrtno mesto v ljubljansko kotlini, je bila eno od številnih mest, ki so povezovala do tedaj največji obstajajoči sistem. V rimskem imperiju, ki je v 2. stoletju štel 60 milijonov prebivalcev in bil velik kar 5 milijonov m², so bila mesta tisto načelo organizacije, brez katerega sistem ne bi deloval. A bila so mnogo več kot organizacijski princip: ustvarjala so nov, rimski način življenja. Bila so središče moči in privilegijev, kulture in znanja. Bila so del imperialne ideologije in prizorišče veličastja, ki ga je imperij kazal svojim podložnikom.

Starodavna keramika

Starodavno orodje

Rimska doba je čas, ko se na ozemlju današnje Slovenije prvič pojavijo mesta in spremenijo življenje ljudi, ki so tod živeli tisočletja prej. Čas izgradnje Emone sovпада z enim najpomembnejših obdobj politične zgodovine Rima. Po Avgustovi zmagi v dolgoletnih državljanskih vojnah leta 31 pred našim štetjem je napočil čas stabilnosti. Nov politično-ideološki program je promoviral to obdobje kot zlato dobo miru, razcvetja in uveljavitve starih republikanskih vrlin, Avgusta pa kot edinega možnega in od bogov postavljenega vladarja. Ustanovitve in izgradnja Emone je bila del avgustovskega diskurza o moči, enotnosti in trdnosti države.

Ne želim se preveč dobrikati, a moram povedati, da sem glavno arheologinjo na izkopu stare Emone, dr. prof. Ljudmilo Gec Plesničar, zelo dobro poznal še iz najinega ranega otroštva, pa še vedno nas vežejo stare rodbinske vezi. Bila sva sosedica, če zanemarim razdaljo 200 metrov od enega do drugega doma. Tako kar dobro poznam njeno življenjsko delovno dobo na izkopu Emone, saj sva se o tem večkrat pogovarjala. Tudi dogovarjala sva se, da me bo nekega dne popeljala po njenih deloviščih, kjer bom videl dejansko stanje, a žal do tega ni nikoli prišlo. Po eni strani ona ni imela časa, po drugi pa sem tudi sam doma gradil. Zadnjič, ko sem se z njo in njeno prijateljico, profesorico zgodovine, na dolgo pogovarjal, je bilo pred približno 5 leti. Pili smo teran in grizljali kraško panceto ter cel popoldan premlevali rimsko, a predvsem našo lokalno zgodovino. Zelo dobro jo poznam, kot jo je poznala tudi ona.

Pred 50 leti sem bil tukajšnji področni gozdar. Takrat mi je med nekdanjim mejnim prehodom Fernetiči in vasjo Orlek nek 80-letni domačin pokazal del starorimske ceste iz Ogleja do Emone, Celeje, Petovije in vse do Panonije. Ko sva se kasneje z arheologinjo srečala in sem ji vse skupaj povedal, sva sedla vsak na svoje kolo in šla raziskovat. Ugo-

točila je, da to ni naravna tvorba, temveč umetna, saj je bil na približno 15 ali 20 kvadratnih metrov lepo razviden kamniti tlak z ostanki robnikov. Če je sama kaj naprej raziskovala, se ne spominjam. Pred nekoliko leti sem ponovno želel videti rimsko cesto, a nisem ničesar našel. Po več kot 50 letih se je vse zaraslo in postal je gozd. Na Orleški gmajni se je nekoč pasla goveja živina in je bila trava domala obrta. Na pašnikih je rasel kakšen brinov grm, ruj, drevo rešeljike in posamezni grmi jese-na in gabra. Pred približno 20 leti smo si z našim koprskim društvom ogledali rimsko nekropolo v Šempetru v Savinski dolini, kjer so pokopani pomembni Rimljani iz Celeje. Na Ptujju v Petoviji smo si ogledali tudi muzej, kjer je bil nekoč, če se ne motim, minoritski samostan z mnogimi ohranjenimi fragmenti (deli) Petovije. Prav tako ima ptujška glavna cerkev vgrajenih mnogo elementov iz starorimske Petovije.

Najprej smo si ogledali lončenino, sestavljeno iz raznih kosov in koščkov, izkopanih izpod ruševin ali tal. Ta keramika se ne razlikuje zelo od današnje glinene posode. Precej nalikuje današnjemu času, pa naj bo to v Evropi ali Aziji. Imajo slične aspekte, ne glede na to, kje je bila izdelana. Všeč so mi bile svetilke oljenke. Že marsikje sem želel kakšno kupiti, a jih ne morem najti, nihče jih ne izdeluje. Moje oči so se osredotočile na orodja, s katerimi so takrat razpolagali, sekirjo in lopato in vse ostalo, s čimer so obdelovali kamen. Tega še nikoli nisem videl v živo. Mozaiki prekrasnih tal in stenskih oblog! Le kako so lahko tako gladko izgledali mozaični kamen s tistim preprostim orodjem, ki so ga imeli na voljo? Videli smo prelepe špile in zaponke, predvsem srebrne, takratnih zlatarjev in pasarjev (oblikovalcev srebra). Imeli smo premalo časa, da bi si lahko napasel oči na vsem.

Po vseh ogledih smo obiskali še Mestno društvo gluhih Ljubljana, a nisem nikogar poznal, razen Meri. Z Meri imava poseben prijateljski odnos. Kot mi je nekoč povedala, sem edini njej poznani Celjan, ki je v mladosti prijateljeval z njenim prezgodaj umrlim možem Vinkom. Z njegovo sestro Mojco sva skupaj hodila na gimnazijo. Družino sem poznal.

Naša društvena tajnica, gospa Sonja Bordon, se je zelo potrudila, da je vse povedano z mnogimi strokovnimi in neznanimi izrazi prevedla v znakovni jezik. Kot sem videl, saj rad opazujem obrazno mimiko, so kolegice in kolegi zelo skrbno sledili težavnemu predavanju in prevajanju v znakovni jezik. Za skrben trud naši Sonji ne dajem velike zlate petice, temveč veliko zlato desetico!

Levin Rodica

Čiščenje in sušenje slušnih aparatov

V sredo, 22. 10. 2014, smo v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje izvedli predavanje o čiščenju in sušenju slušnih aparatov. Najprej sem pozdravil vse naglušne člane, pa tudi ostale, saj je bilo to srečanje naglušne skupine Barbara. Nato je tajnica Metka na kratko predstavila aktivnosti v naslednjem mesecu. Ogledali smo si tudi video-posnetek o pridobitvi tehničnih pripomočkov.

Po vprašanjih glede pridobitve tehničnih pripomočkov je Luka iz Widexa povedal par besed o čiščenju in sušenju slušnih aparatov. Videli smo, kako pomembno je pravilno skrbeti za slušne aparate, prav tako pa jih je treba redno čistiti, saj s tem zelo

Udeleženci predavanja

zmanjšamo možnost njihove okvare. Lepo je pokazal, kako zgleda oksidiran in slabo vzdrževan slušni aparat. Z veseljem je odgovoril tudi na vsa vprašanja naših članov, uporabnikov slušnih aparatov.

Po končanem predavanju je sledil miniservis. Ta miniservis je zajemal pogled v uho, zunanje čiščenje slušnega aparata, zamenjavo cevk in odkrivanje možnih napak. Naredila se je tudi kakšna nova oliva za v uho. Največ popravil je bilo na cevkah, saj jih nekateri ne zamenjajo pravočasno ali jih krajšajo. Piskanje v ušesu in posledično bolečine zaradi takšnih cevk seveda ne izostanejo. Zanimivo je bilo, da so člani zelo radi vprašali Luka za kakšen nasvet tudi potem, osebno, na miniservisu. Vsak, ki je prišel na predavanje, pa je dobil tudi komplet baterij za pripadajoči slušni aparat.

Ob tem zapisu se zahvaljujem predstavnikom Widexa, posebej pa Luku, za ves trud in pomoč, predvsem pa za to, da so bili člani veseli in zadovoljni. Nekdo mi je rekel, da imam resnično nos za to, kaj člani, ki uporabljajo slušne aparate, rabijo.

Ja, takšnih ozaveščenj in pomoči nikoli ni dovolj, saj iz lastnih izkušenj vem, kako je, če ti slušni aparat ne dela. Seveda pa je bolje preprečevati kot zdraviti, pravijo. Verjamem, da bo ta aktivnost v našem društvu prinesla marsikaj dobrega in marsikomu pregnala slabo voljo.

Franc Forštner

Kostanjev piknik v Društvu gluhih in naglušnih Murska Sobota

Jeseni se marsikdo poda na lov za kostanjem. Staro pravilo je, da kostanj pade dol ob prvi slani, a vendar pada tudi že prej. Nabiranje le-tega pa je prijetno druženje in aktivnost hkrati.

V Društvu gluhih in naglušnih Pomurja smo šli v gozd po kostanj, ki smo ga potrebovali za piknik. Organiziramo ga vsako leto. Letos smo ga pripravili v soboto, 18. oktobra, v Penzionu Sever v Moravskih Toplicah. Kot vedno se ga je udeležilo veliko število članov in podpornikov. Vreme je bilo prijetno jesensko, sončno in toplo, dišalo je po pečenem kostanju, moštu, pecivu iz jesenskih sadežev in seveda toplim bograču in ocvrtem piščancu. Veselega razpoloženja, dobre zabave in plesa ob glasbi v

živu ni manjkalo. Bilo je pravo jesensko doživetje ob druženju z veliko udeleženci. Že zaradi tako velikega števila prisotnih vemo, kako pomembna so druženja gluhih in naglušnih.

Dragica Bračič

Ogled gasilske brigade in praktičen prikaz gašenja

Že nekaj časa smo gojili željo po ogledu gasilske brigade, ki smo jo udeležili 8. 10. 2014 ob 16. uri popoldan. Zbralo se je kar nekaj članov, ki so si ogledali poslopje gasilske brigade v Velenju.

Mesec oktober je tudi mesec požarne varnosti, mesec gasilcev. V tem času imajo gasilski domovi dneve odprtih vrat in nudijo možnost, da jih vsak občan obiše, si ogledala njihovo opremljenost ter prisluhne opisu in prikazu gašenj in reševanj.

Dogovorili smo se za krajši ogled gasilske postaje, predstavitev vozil in opreme. Vsi člani so bili nad opremo navdušeni, še posebej nad avtomobili, saj so lahko sedli vanje in se v njih fotografirali. Veliko zanimanje je bilo tudi za reševanje iz avtomobilov s pomočjo žage in klešč. Dovolili so nam preizkusiti, kako težka je oprema. Ogledali smo si tudi nadzorno sobo, kjer imajo vse povezave na številki za pomoč. Celotna oprema sobe je tehnično-komunikacijsko zelo dovršena. Povedano nam je bilo, da je v gasilskem domu 24 ur dnevno dežurna ena oseba. Predstavili so nam tudi gasilsko opremo, ki je težka tako po teži kot tudi po ceni, saj smo na hitro izračunali, da v popolnosti za enega gasilca stane približno 2.500 evrov.

Olja nikoli ne gasimo z vodo

Po končanem ogledu postaje smo zunaj na zelenici poskusili gasiti z različnimi gasilskimi aparati. Nazorno pa so nam pokazali tudi, kako pogasiti ogenj v primeru, če se nam v kuhinji vžge olje. NIKOLI Z VODO! Najprej skušamo ogenj podušiti s krpo, nato pa uporabimo gasilni aparat, ki mora biti redno letno pregledan.

Sledila je še ena gasilska ... in domov.

Hvala vam za lepo in nazorno predstavitev. Uspešno delo še naprej, gasilci velenjske gasilske brigade!

Metka Rednak Glažar

Obiskali smo Trubarjeve kraje

V začetku oktobra smo se članice in člani Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske odpravili na izlet na Dolenjsko, v Trubarjeve kraje. Komaj smo čakali, da gremo. Avtobus nas je pobiral v Novi Gorici, Ajdovščini, Godoviču in na Dolgem mostu. Zunaj je bilo oblačno in malo hladno.

Najprej smo prispeli v sušilnico sadja v kraju Gradež. Ponudili so nam domače žganje in suho sadje. Bilo je res odlično. Ogledali smo si staro hišo in se okrepčali s »Trubarjevo malico«. To je prosena kaša s suhimi slivami, kompot iz suhega sadja in kruh s suhim sadjem. Kašo smo jedli ob krušni peči, postreženo v lončenih skledicah, in z lesenimi žlicami.

V Gradežu smo si ogledali še nekdanjo hišo sklada telja Marija Kogoja, črno kuhinjo in staro gostilniško klet. Na stojnici smo lahko kupili suho sadje in ga nesli domov.

Z avtobusom smo se odpeljali do Trubarjeve domačije s spominsko sobo, mlinom in žago. Poslušali smo o življenju, delu in pomenu Primoža Trubarja. Res so nam pripravili čudovito predstavitev!

Pred povratkom domov smo se ustavili še v gostilni Škrabec na Robu. Ponudili so nam odlično kosilo ter vino. Veliko smo se pogovarjali, smejali, uživali. Pripravili smo presenečenje za Sonjo, ki je pravkar praznovala rojstni dan, zato smo ji dali darilo. Bila je zelo vesela. Potem smo šli počasi vsi zadovoljni nazaj domov. Res je bil super izlet!

Saša Durn

Gospe Matildi Serec za 105. rojstni dan

*Življenje je kakor knjiga,
včasih njene strani so žalostne in sive,
a včasih mavrične, igrive.*

*Naj tvoja knjiga same lepe strani obrača,
ti vso dobroto poplača.*

*Naj na teh straneh so zdravje, ljubezen in sreča,
naj nobena stran ne bo boleča.*

Vse najboljše iz srca, naj tvoja knjiga same lepe strani ima.

*Po vašem rojstnem dnevu naše je voščilo,
da bi bili vaši dnevi brez težav in trpljenja!*

*Še na mnoga zdrava leta vam želimo
člani samopomočne skupine Društva gluhih in naglušnih
Pomurja in ostali člani društva!*

Matilda Serec

Praznovanje 105. rojstnega dne naše članice Matilde Serec

Gospa Matilda Serec je bila rojena 22. 10. 1909 v Kraščih na Goričkem v Prekmurju.

Pred daljnimi 83 leti se je poročila v Satahovce. Rodila je šest otrok, od katerih živijo še štirje. Ima devet vnukov, enajst pravnukov in tri prapravnike. V svojem življenju je veliko delala, nabirala je zelišča in opravljala razna dela, da je kaj zaslužila. Živi na domačiji s hčerko Ireno in vnukinjo z družino. Je vedre narave in rada hodi v družbo. Veseli se srečanja samopomočne skupine, kamor prihaja s hčerko Ireno. Je zdrava, zadovoljna in nikoli sitna. Njen velik jubilej smo proslavili v gostilni Tanja v Murski Soboti, kjer je bila zelo dobro razpoložena in vesela. Bilo je enkratno doživetje!

Še na mnoga zdrava leta in še veliko srečanj z samopomočno skupino so želje vseh članov samopomočne skupine Društva gluhih in naglušnih Pomurja, predsednika društva Ignaca Jakopina, sekretarja društva Branka Gornjeca ter vseh ostalih članov in članic!

Nada Rogač, vodja samopomočne skupine

VIII. filmski festival gluhih – Izola

Društvo gluhih in naglušnih Koper je organiziralo 8. filmski festival gluhih, ki je bil 22. novembra v dvorani Kulturnega doma Izola. Na razpis organizatorja se je odzvalo pet društev in skupina udeležencev filmske delavnice v Kranjski Gori z osmimi filmi.

Spored filmskega festivala je povezovala Vanja Grižon, vodja kulturne sekcije Društva gluhih in naglušnih Koper, ob asistenci tolmačke znakovnega jezika Natalije Rot. Predstavljeni so bili filmi, ki so jih posneli in zmontirali gluhi in naglušni ljubitelji filmske umetnosti:

»**Izola**«, Društvo gluhih in naglušnih Koper – film je bil posnet v starem delu mesta Izola in prikazuje način življenja in običaje v starih časih, predvsem pa je bila pozornost usmerjena v kulinariko.

»**V studiu Niki**«, Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško – komični film o dogajanju v lepotilnem salonu, ko ima kozmetičarka opravka z različnimi strankami in njihovimi težavami.

»**Nevidna invalidnost**«, skupina udeležencev filmske delavnice – posneli so kratek film o težavi pri komuniciranju s slišnimi osebami, konkretno pri naročanju pijače v gostinskem lokalu.

»**Zombie**«, Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje – horror film o človeških prikaznih, ki straši druge ljudi in jih z ugrizi v vitalne dele telesa spremeni v prikazni, kot so zombiji.

»**Preobrazba**«, Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana – prikazuje, kako so tri elegantne ženske zamorjeno prijateljico stilsko preobrazile v lepoticu.

»**Sirup**«, Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske Konjice – gluha starša se trudita otroka z vročino pripraviti do tega, da zaužije zdravilni sirup, s komičnim zaključkom.

»**Ribolov**«, Društvo gluhih in naglušnih Koper – dva gluha ribiča na pomolu se trudita ujeti kako ribo, medtem se jima pridruži ženska in z navadno palico zlahka ujame veliko ribo.

»**Sanje o Pragi**«, Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana – dva moška se ob pitju piva spominjata lepih in zabavnih dogodkov v češkem mestu Praga.

Filmski festival gluhih je predstavljal tudi nadaljevanje praznovanja dneva slovenskega znakovnega jezika, ki je bil teden dni pred tem. Gluhi in naglušni filmski ustvarjalci so skozi film prikazali komunikacijo med njimi v znakovnem jeziku.

Film »Zombie«

Okrogla miza Športne zveze gluhih Slovenije

Športna zveza gluhih Slovenije je želela odpraviti nejasnosti okoli ureditve statusa vrhunskega oziroma kategoriziranega športnika pri gluhih športnikih, ki so dosegli zavidljive rezultate na mednarodnem nivoju. Pojavljale se tudi nejasnosti okoli systemskega financiranja športa gluhih in športa invalidov nasploh. Zato je organizirala okroglo mizo, kamor je povabila tako vodje športnih sekcij ter športnice in športnike iz društev kot tudi reprezentante.

Okrogla miza Športne zveze gluhih Slovenije je bila izvedena v soboto, 18. oktobra 2014, v večnamenski dvorani Društva gluhih in naglušnih Ljubljana. Nanjo je bil kot predavatelj povabljen predsednik Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite, Damijan Lazar.

V prvem delu okrogle mize je predsednik Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite predstavil zakonodajne dokumente, ki se nanašajo na šport invalidov: Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji 2014–2023 in Zakon o športu. Z Nacionalnim programom športa v Republiki Sloveniji 2014–2023 država soustvarja pogoje za razvoj športa kot pomembnega dejavnika razvoja posameznika in družbe ter prispeva k zmanjševanju neenakosti na področju dostopnosti do športne vadbe. Opredeljuje javni interes, ki ga udeležujejo nosilci in izvajalci slovenskega športa. Na področju športa invalidov obsega naslednje ukrepe:

1. spodbujanje povezovanja športnih in invalidskih ter dobrodelnih društev na lokalni ravni za izpeljavo športnih programov za invalide;
2. dvig konkurenčnosti vrhunskega športa invalidov (zagotavljanje ustrezne organizacijske infrastrukture za tekmovanja, podpora vrhunskim športnikom invalidom prek Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite);
3. zagotavljanje statusnih pravic vrhunskih športnikov invalidov;
4. vzpostavitev modela vključevanja invalidov v šport v vzgojno-izobraževalnem sistemu;
5. spodbujanje povezovanja med posameznimi panožnimi športnimi zvezami in Zvezo za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite.

Robert Žlajpah in Damijan Lazar

Nadaljeval je z razlago kriterijev za pridobitev statusa vrhunskega oziroma kategoriziranega športnika v Republiki Sloveniji. Pogoji, pravila in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov v Republiki Sloveniji ob temeljnih zakonskih in drugih aktih predstavljajo enega najbolj pomembnih systemskih dokumentov v slovenskem športu. Ti celostno in metodološko postavljajo pogoje za registracijo športnikov, njihovih športnih organizacij, tekmovalnih sistemov, predvsem pa opredeljujejo pogoje za pridobitev športnikovih statusnih pravic. Odbor za vrhunski šport 3-krat letno objavi seznam športnikov, ki so si na podlagi doseženih rezultatov in v skladu z veljavnimi kriteriji pridobili status kategoriziranega športnika Republike Slovenije svetovnega, mednarodnega, perspektivnega, državnega ali mladinskega razreda. Med gluhiimi športniki so kategorizirani športniki, ki imajo status športnika mednarodnega razreda: košarkarji, smučarka in tenisač.

Napačno pa je pojmovanje, kar se v običajnih debatah pogosto dogaja, da gre pri kategorizaciji samo za plačevanje športnih dosežkov. Pri tem je seveda prvi pogoj, da športnik ustrezen mednarodni rezultat doseže, kar ga nato v skladu z dogovorjenimi postopki uvrsti v ustrezno kategorijo.

Damijan Lazar

Skratka: najprej rezultat, nato ustrezne pravice. Dejstvo pa je, da uvrstitev na listo kategoriziranih športnikov pomeni tudi vrsto posrednih ugodnosti, od moralnih do morebitnih denarnih nagrad in »privilegijev«.

Konkretno to pomeni:

- nezgodno zavarovanje z dnevnim nadomestilom zaradi nezgode. To velja za športnike svetovnega razreda, mednarodnega razreda in perspektivnega razreda;
- sofinanciranje nadstandardnega zdravstvenega zavarovanja. To velja za športnike svetovnega razreda, mednarodnega razreda in perspektivnega razreda;
- možnost zaposlovanja v državni upravi. To velja za športnike svetovnega razreda, mednarodnega razreda in perspektivnega razreda;
- sofinanciranje programov vrhunškega športa, kakovostnega športa ter športa otrok in mladine, usmerjene v kakovostni in vrhunski šport, iz javnih sredstev. To velja za vse razrede;
- brezplačni preventivni zdravstveni pregledi. To velja za vse razrede;
- štipendije. To velja za vse razrede;
- prilagoditev opravljanja obveznosti iz izobraževalnega programa. To velja za vse razrede;
- dodatno točkovanje pri pridobitvi pravice za subvencioniranje bivanja študentov. To velja za vse razrede.

Prisotne je informiral, da je v pripravi novi Pravilnik o merilih za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa na državni ravni, ki bo kmalu dan v javno razpravo.

Ta pravilnik določa merila za sofinanciranje izbranih programov, ki so v javnem interesu, in ureja razvrstitev nacionalnih panožnih športnih zvez v skupine in razrede ter razvrstitev športnih panog v razrede. Izvajalce letnega programa športa se v skladu s tem pravilnikom izbere na podlagi javnega razpisa. Višina sofinanciranja posameznih vsebin ter strokovnih in razvojnih nalog se izračuna na podlagi točkovnega sistema, razen če je v tem

Predsednik in sekretar Športne zveze gluhih Slovenije

Udeleženci okrogle mize

pravilniku drugače določeno.

V skladu s tem pravilnikom se sofinancira naslednje vsebine ter razvojne in strokovne naloge:

1. Vsebine:

- interesna športna vzgoja otrok, mladine in študentov,
- vrhunski šport, športna vzgoja otrok in mladine, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport,
- športna rekreacija,
- šport invalidov.

2. Razvojne in strokovne naloge:

- usposabljanje in spopolnjevanje strokovnih kadrov,
- založniška dejavnost,
- znanstvenoraziskovalna dejavnost,
- meritve, analize in svetovanja,
- preprečevanje uporabe nedovoljenih poživil in postopkov,
- delovanje zvez in zavodov,
- mednarodna dejavnost v športu in
- graditev javnih športnih objektov.

Na področju športa invalidov se sofinancirajo vključevanje v mednarodne organizacije in sodelovanje z njimi ter udeležba na mednarodnih tekmovanjih. Sofinancira se tisto invalidsko organizacijo, ki deluje na državni ravni na področju športa invalidov in je včlanjena v Mednarodni paraolimpijski komite. Predlog pravilnika predvideva tudi sofinanciranje priprav in udeležbe tako invalidnih kot gluhih reprezentantov na Paraolimpijskih igrah oziroma Olimpijskih igrah za gluhe.

Drugi del okrogle mize je bil posvečen širši razpravi o delovanju Športne zveze gluhih Slovenije in smernicah usmerjanja športa gluhih v prihodnosti. Uskladiti bo treba želje gluhih športnikov z dosedanjimi rezultati in pripraviti teren, da se sofinancirajo priprave in udeležbe gluhih športnikov, ki dosegajo nadpovprečne rezultate in imajo perspektivno tekmovalno kariero.

Anton Petrič

Drugi seminar za vodilne ženske predstavnice Evropske športne zveze gluhih v Madridu

Evropska športna zveza gluhih je v španskem glavnem mestu Madrid 7. in 8. novembra 2014 izpeljala drugi strokovni seminar za gluhe športnice. V istem času je imel izvršni komite omenjene zveze na isti lokaciji redno sejo. Strokovni seminar je bil namenjen usposabljanju in spodbujanju zagovarjanja ter enakopravnosti ženskega športa med gluhih tako na nacionalni kot mednarodni ravni. Na seminarju je bilo prisotnih 25 predstavnic iz 19 držav Evrope. Prvi seminar so izpeljali v Pragi leta 2011.

Seminar je otvoril predsednik Evropske športne zveze gluhih Bjørn Røine, ki je predstavil zgodovino in delovanje zveze ter prikazal pomembne in odločilne dogodke, ki so vplivali na delovanje in poslanstvo te organizacije. Nezanemarljiv podatek je, da sta bili v 31-letnem delovanju Evropske športne zveze gluhih v vodstvu le dve ženski, to sta bili Isabelle Malaurie iz Francije kot generalna sekretarka in kasneje predsednica ter Riina Kuusk kot članica izvršnega komiteja.

V nadaljevanju seminarja je prevzela štafetno palico vodenja Iveta Kraze iz Latvije. Program je bil posvečen spodbujanju zagovarjanja in enakosti ženskega športa gluhih. Vsaka udeleženka je predstavila svojo športno organizacijo in od kod izhaja ter njihove aktivnosti na področju športa žensk.

Po koncu prvega dne je dr. Johanna Mesch, izredna profesorica iz Švedske, predstavila projekt »Women's equality and right to play« (enakopravnost žensk in pravica do igranja). Dr. Mesch je ena izmed sedmih žensk, ki so delale v tem projektu, in je poleg Američank Donalde K. Ammons in Becky

Predavanje dr. Johanne Mesch

Clark, Dawn Jani Birley iz Kanade, Anne Bremner iz Avstralije, Čehinja Petre Kurkove in Mimi Ho iz Velike Britanije januarja 2013 prek tega projekta prvič vključila gluhe in naglušne športnice v globalno organizacijo športnic »Women Sport International«. Namen projekta je opredeliti in oceniti potrebe gluhih in naglušnih žensk v športu. Zaveza se za enakopravnost sodelovanja na vseh nivojih športne udeležbe. Udeleženke so se razdelile v nekaj delovnih skupin in izdelale načrte, ki so vključevali tudi cilje iz prejšnjega odstavka.

Namen seminarja o enakopravnosti ženskih športnic in predlog nacionalnega akcijskega načrta za šport gluhih med ženskami je zbiranje podatkov o ženskih ovirah v športu v različnih pogledih, imeti prispevek na temo športa in njegovo vlogo v vsakdanjem življenju evropskih gluhih državljanov, imeti informacije o pravicah za prosti čas in šport za ženske: na primer kampdruženje, aktivnosti, športno sodelovanje skupaj s slišječimi, invalidi in gluhih ... Dalje, namen je tudi imeti kontaktno osebo za nevladno organizacijo, za sponzoriranje in spraševanje po podporni informaciji, vodilno žensko predstavnico vključiti v zunanji izvršni odbor Evropske športne zveze gluhih za sodelovanje in informacijo, zagotoviti seminarje o različnih temah, dati priložnost za licenco, izobrazbo, diplomu in delo v Evropski športni zvezi gluhih, kot so izvršni odbor, tehnični delegati, sodniki pomočniki, vodstvene pozicije in še druge stvari. Ugotavlja se, da bi morali več delati na enakosti obeh spolov in vključevati ženske na odgovorne pozicije. Z udeležbo na tem seminarju smo pridobili veliko dragocenih informacij, ki bi jih lahko implementirali v delo z gluhih športnicami.

Udeleženke EDSO seminarja

Sabina Hmelina

Vsi cilji Anjine ekipe usmerjeni v Olimpijske igre gluhih

Smučarka Anja Drev pridno trenira za Olimpijske igre gluhih in upamo, da ji bo z malo sreče uspelo osvojiti tudi kakšno medaljo.

Dijakinja tretjega letnika velenjske športne gimnazije Anja Drev iz Florjana pri Šoštanju se je minulo nedeljo vrnila iz avstrijskega Hintertuxa, kjer se je pripravljala na Olimpijske igre gluhih, ki bodo od 27. marca do 4. aprila prihodnje leto v Rusiji. Trenirala je po navodilih hrvaškega trenerja Rajka Šamšala, ta pa je delal po navodilih Anjinega trenerja Draga Dreva – očeta slovenske lisičke Ane Drev iz Šmartnega ob Paki. Drev bo na Olimpijskih igrah Anjin glasni trener, Šamšal pa serviser in Drevov pomočnik.

Anjina mama Sonja Drev je povedala, da se Anja pripravlja na Rusijo po načrtih, je zelo motivirana in tako na snegu kot na fizičnih pripravah dela dobro. »Želi si, da bi skupaj z ekipo na Olimpijskih igrah pokazala, kaj zmore, in da vse vožnje odpelje, kot zna. Verjamemo, da je na svojih prvih Olimpijskih igrah z malo sreče sposobna osvojiti kakšno medaljo. Na to lahko vpliva veliko dejavnikov, vendar upamo, da nam bo s skupnimi močmi uspelo.«

Velik del opreme Anja že ima. Vse kaže, da bo potrebovala vsaj en nov dres. Ker po oceni trenerja smučke iz prejšnje sezone niso bile več primerne, je poiskala testne, s katerimi je dva dni trenirala v tuji-

ni. V veleslalomu je imela z Elanovimi smučmi precejšnje težave, na smučeh Alomica pa ji je trening lepše stekel. Prejšnjo sezono je imela precejšnje težave v veleslalomu tudi zaradi menjave radia.

Prve FIS tekme se v Sloveniji po koledarju začnejo prihodnji mesec v Kranjski Gori in v Mariboru. V naslednjih dneh se bodo dogovorili, katerih tekem v tujini, med slišječimi se bo Anja udeležila.

Anja je marca lani osvojila prvo medaljo za Slovenijo na svetovnem prvenstvu v alpskem smučanju gluhih, ko je v kategoriji mladink do 20 let osvojila srebro v smuku. V minuli zimski sezoni je blestela tudi na evropskih tekmah. Ponaša se z naslovom slovenske naj športnice med gluhih za leto 2013. Ta naslov je osvojila tudi pred tem.

Sonja Drev je Zvezo za šport invalidov Slovenije pohvalila, saj bi brez njene pomoči težko zmogli Anjina bremena tekmovalnega smučanja. Tudi na velenjski gimnaziji imajo posluš za njena prizadevanja v športu. Sklenjena pedagoška pogodba ji omogoča več treniranja in možnost izdelati letnik v dveh letih. Sonja nam je tudi zaupala, da mlada uspešna športnica po gimnaziji načrtuje nadaljevanje izobraževanja v naravoslovju. Je velika ljubiteljica narave in je že kot osnovnošolka razmišljala o poklicu veterinarke ali agronomke.

Povzeto po: Naš čas

Anja Drev

Avstrijsko državno prvenstvo v orientacijskem teku

V soboto, 27. 9. 2014, smo se odpravili proti kraju St. Corona v Avstriji. Tam je potekalo avstrijsko državno prvenstvo gluhih v orientacijskem teku. V soboto je potekalo tekmovanje na srednji razdalji, v nedeljo pa na dolgi. Iz Slovenije smo se ga udeležili Marjana Rejec, Petra Šiler in Vladan Vukajlović.

Zgodaj zjutraj sem se odpravil iz Nove Gorice. V Logatcu se mi je pridružila Marjana Rejec, na Dolgem mostu v Ljubljani pa še Petra Šiler. Čakala nas je več kot 500 kilometrov dolga pot.

Avstrijsko državno prvenstvo gluhih na srednji razdalji je potekalo na skoraj 1500 metrov visokem smučišču. Pričakalo nas je oblačno vreme, v katerem smo se spopadali z zahtevnimi in zanimivimi potmi. Tekmovanje se je pričelo ob 12. uri. Vodja, gospa Hermine Hendcker, je uvodoma vse lepo pozdravila in razložila pravila tekmovanja. Poleg slovenske ekipe so se ga udeležili še tekmovalci štirih društev iz Avstrije. Štartali smo v intervalu dveh minut.

Zelo smo veseli, da je vse potekalo dobro in smo uspešno in brez poškodb zaključili tekmovanje. Petra je osvojila četrto mesto, Marjana in Vladan pa petega.

Naslednji dan smo odšli na Mauerbach, to je kraj, ki leži 21 kilometrov zahodno od Dunaja. Pričakal nas je razgiban teren: gozdovi, strmine, številni jarki, predvsem pa malo toplejše vreme. Proga je

Naši udeleženci

bila daljša. Tudi nedeljski tek smo uspešno zaključili. Tokrat je Marjana osvojila četrto mesto, Petra peto in Vladan četrtega. Na slovesni podelitvi nagrad je bil prisoten župan mesta Mauerbach Peter Buchner.

Gospa Hermine je podala pobudo, da bi organizirali Pokal Alpe Adria za orientacijski tek gluhih. Prišli bi udeleženci iz Avstrije, Slovenije, Švice, Italije, Nemčije ... Tako bi bila udeležba na tekmovanju še bolj številna in zato bi bilo še bolj zanimivo. Izkoristili bi lahko že obstoječe tekmovanje, le da bi vanj vključili kategorijo gluhih.

Udeleženci na avstrijskem državnem prvenstvu gluhih se najlepše zahvaljujemo Športni zvezi gluhih Slovenije, ki nas je finančno podprla in nam tako omogočila udeležbo na tekmovanju.

Vladan Vukajlović

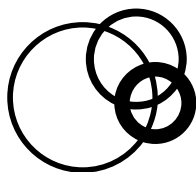
S kolesom v rudnik

Člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče so se minulo nedeljo s kolesom popeljali po podzemlju Pece. V spremstvu vodiča in v soju naglavne svetilke so prekosarili 6 kilometrov podzemne poti, ki se vije po opuščeni rovih, v katerih so včasih rudarji izkopavali svinčeno in cinkovo rudo. Med postanki so prisluhnili zanimivi razlagi o tem, kakšno je bilo življenje rudarjev, kako so delali, kje so živeli in podobno, na koncu pa so si ogledali še muzej. Preživeli so čudovito nedeljo, ki je bila prepletena s športom in zgodovino.

Vanja Marinšek

Pred vhodom v rudnik

Do 50 % ugodneje za člane društev Zveze društev gluhih in naglušnih!

Izkoristite 40 % popusta na **paketa NESKONČNI** in uporabljajte neskončne video klice in sporočila SMS že za 10,79 € na mesec. Izberete lahko tudi pakete **Mobilni internet**, s katerimi boste do hitrega interneta dostopali kar 50 % ugodneje.

PRIPOROČAMO:

Samsung
Galaxy S5 mini

~~300 €~~

0 €

na paketu **NESKONČNI M**
ob unovčitvi vrednotnice

- › Video klic
- › HD glas
- › Štirijedrni 1,4 GHz procesor
- › Prostorčno telefoniranje

Samsung
Galaxy Tab 3 10.1

~~312 €~~

0 €

na paketu **NESKONČNI M**
ob unovčitvi vrednotnice

- › Video klic
- › Android 4.2 (Jelly Bean)
v slovenskem jeziku
- › Dvojedrni 1,6 GHz procesor
- › Vgrajen digitalni fotoaparat
(3 MIO slikovnih pik)

Za pridobitev ugodnosti
pošljite SMS na številko
6888 s ključno besedo:

»**ZGNS**« za **40 % popust**
na paket **NESKONČNI XS** ali **NESKONČNI M**.

»**ZGNSMI**« za **50 % popust**
na kateri koli paket **Mobilni internet**.

Več informacij na www.simobil.si/zgns

Ponudba NESKONČNI XS in NESKONČNI M velja za člane društev Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Ponudba je veljavna ob predložitvi promocijske kode in članske izkaznice in je na voljo za vse nove in po pogojih Predčasnega nakupa telefona obstoječe naročnike Si.mobila ob vezavi za 12 ali 24 mesecev. Ugodnost ni časovno omejena in velja do preklica. Ponudba 50 % popusta na pakete Mobilni internet je na voljo do 31.1.2015, ob predložitvi promocijske kode in sklenitve novega naročniškega razmerja brez vezave, ali ob vezavi za 24 mesecev, na paketih Mobilni internet (300 MEGA, 1 GIGA, 3 GIGA, 15 GIGA ali 45 GIGA). Ugodnost se obračuna 24 mesecev zapored v obliki 50% popusta na mesečno naročnino na izbrani paket in v obliki brezplačne priključnine. Po preteku 24 mesecev, se mesečna naročnina prične obračunavati v celoti. Za novo naročniško razmerje se šteje sklenitev novega naročniškega razmerja z novo telefonsko številko, prehod s številko SIMPL v naročniško razmerje ali prenos telefonske številke od drugega operaterja. Cene vsebujejo DDV. Ponudba ni združljiva z ostalimi Si.mobilnimi akcijami. Več informacij o pogojih in cenah paketov ter pogojih ponudbe je na voljo na www.simobil.si in na Si.mobilovih prodajnih mestih. Si.mobil d.d., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana.

simobil.si

Posebna ponudba za gluhe in naglušne.

**Dodatni
TV
programi**

**Dvojne
internetne
hitrosti**

**Funkcija
ZAMUJENO
72 ur**

DARILO
+ za prvih 100
spletne kamera

Ponudbo preverite na **www.telemach.si**.

telemach

Splošni pogoji so del ponudbe. Veljava 24 mesecev.

5 % popusta*

NA PRIPOMOČKE

OB NAKUPU Z

VREDNOTNICO

Preverite široko ponudbo v naših trgovinah in v spletnem centru **www.bigbang.si**.

* Popust se obračuna na blagajni. Popusti se med seboj ne seštevajo, ne veljajo za izdelke v akciji, izdelke označene s Trajno nizko ceno, ob nakupu z razrezano ceno. Ob nakupu s popustom ni mogoče unovčiti kuponov za popust. Možen je nakup v količinah, primernih za gospodinjstva. Več na bigbang.si.

BIG BANG

*vedno
nekaj
novega*

Big Bang, d.o.o. | Šmartinska 152, Ljubljana | Tel: 01 309 37 00 | Tiskarske napake niso izključene. Ponudba velja do 31. 1. 2015 oziroma do prodaje zalog.